

Мэлылфэгъум и 21-р — чыплэ зыгъэлорышлэжыным и Маф

Адыгэ Республикэм чыплэ зыгъэлорышлэжынымкӀэ
икъулыкӀухэм ялофышлэхэу ыкӀи яветеранхэу лъытэныгъэ
зыфэтшыхэрэр!

Чыплэ зыгъэлорышлэжыным и Мафэ фэш
тышфэгъуш!

Мы мафэр зэрэхагъэунэфыкӀырэм къегъэ-
лъагъо къэралыгъом иобщественнэ-полити-
кэ ыкӀи исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэкӀэ
чыплэ зыгъэлорышлэжыным икъулыкӀухэм
мэхъанэшхо зэрӀэр. Чыплэхэм япхыгъэ лофы-
гъохэр гъэцӀэкӀэгъэнхэмкӀэ, демократиер ылап-
сэу зэкӀэ зыгъэгумӀкӀырэ лофэу къэуцухэ-
рэм язэшлохын чанэу хэлэжъэнхэмкӀэ ахэм
бэ ялытыгъэр.

Социальнэ инфраструктурэр нахышлэ шы-
гъэнымкӀэ, гъогухэм ягъэушӀомбгъуӀгъэнымкӀэ,
коммунальнэ лофыгъохэр нахь шлогъэ ин
хэлъэу зэшлохыгъэнхэмкӀэ, бизнес цыкӀумрэ
гурытымрэ лӀпылӀгъу ятыгъэнымкӀэ респуб-

ликэм чыплэ зыгъэлорышлэжынымкӀэ икъу-
лыкӀухэм пшӀэрылӀыбэ джыри къапышыл.

Хэти зыфэгъэзэгъэ лофымкӀэ пшӀэдэкӀыжъэу
ыхьырэр къыгурылоу, Адыгэ Республикэмрэ
зэдытыгъэ Хэгъэгъушхоу Урысые Федерациемрэ
джыри нахь зэтэгъэпсыхьагъэ хьунхэм пае
амалэу илэр зэригъэфедэщтым тицыхъэ телъ.

Ныбджэгъу лӀаплӀэхэр, тыгу къыддӀэлэу тышлэу-
фӀэлао псауныгъэ пытэ шьуилӀэнэу, ублӀэпӀшлэу
пстӀэуми гъэхъагъэхэр ащышлэушынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгеим и Премьер- министрэ видеозӀукӀэ зэхичӀэгъагъ

Чыгу лахьхэм ягъэфедӀнӀкӀэ
полномочиэхэу районхэм ялӀэхэр
къоджэ псӀэупӀэхэм ятыгъэн-
хэм епхыгъэ лофыгъохэр ары
зӀукӀэм анахьэу зыщытегу-
шылагъэхэр.

Урысые Федерацием чыгу-
хэмкӀэ и Кодекс фашыгъэ
зэхъокӀыныгъэхэм а лофыгъор
къапкӀырыкӀыгъ. Адыгеим и
Премьер-министрэу КъумпӀыл
Мурат зэрэхигъэунэфыкӀыгъэ-
мкӀэ, хабзэм ишӀолъыр къу-
лыкӀухэм японномочиэхэр зэ-
ратыжышлӀтхэ шыкӀлэр рахъу-
хъэгъах, джы республикэм ип-
рокуратурэ ащкӀэ езэгъыжын-
хэр ары нылӀп къэнагъэр.

— Муниципальнэ образова-
ниехэм правовой, методоло-
гическэ ыкӀи нэмыкӀ лӀпылӀгъу

цыфхэм аратын фае чыгу
лахьхэр зыфэгъэзэгъэщтхэр
ихъухъэгъэнымкӀэ. Республи-
кэм икъулыкӀу зэфӀэшхьаф-
хэм ахэм лӀпылӀгъу аратышлӀ
джырэкӀэ кӀуачӀэ зилэ хэбзэ-
гъэуцугъэу къэлэгъэпсынымрэ
чыгъухэмрэ ялофхэм япхыгъэу
щытым къыпкӀырыкӀыхъэ, —
къыхигъэщыгъ КъумпӀыл Му-
рат.

МылыкӀум епхыгъэ зэфыщыты-
кӀэхэмрэ чыплэ зыгъэлорышлэ-
жынымрэ ялофыгъохэм афӀ-
гъэзэгъэ республикэ комитет-
хэм пӀэщэныгъэ адызыхъэ-
хэрэм пшӀэрылӀ афашыгъ къуа-
джэхэм адӀэ специалистхэм
яегъэджӀэн зэхашӀэнэу. Адыгеим
и Лышхъэу и УплӀэкӀу гъэ-
лорышлӀаплӀ ащ фӀэдэ егъэджэ-

ным шӀуагъэу къыхьырэм зы-
къызӀэриӀытӀрэм гъунэ лъыфӀышт.

Мы охътэ благъэхэм мыль-
кум епхыгъэ зэфыщытыкӀэ-
хэмкӀэ муниципальнэ гъэлоры-
шлӀаплӀэхэм псӀэупӀэхэм зӀэгъы-
ныгъэ зерадашлӀышт шыкӀлэр
алӀкӀагъэхъащт. Мы илъэсым
ыкӀэм нӀс зэхагъэуцощт хэб-
зэгъэуцугъэм диштӀэу полномо-
чиехэр къоджэ псӀэупӀэхэм
афагъэзӀыштх.

ЗӀукӀэм илъэхъан лофыгъо
зэфӀэшхьафхэм ахӀэпӀагъэх:
игъэкӀлотыгъэ гъэцӀэкӀэжыныр
зэшлохыгъэ зэрэхьурэр, жы
дӀэдэ хьугъэ унэхэм цыфхэр
къызӀэрӀащыжыхьхэрэр, сабый
ибэхэм зычӀэсышлӀтхэ унэхэр
зэраратышлӀтхэр, губгъо-гъэтхэ
лофшӀӀнхэр зэрӀокӀохэрэр, къэлэ
ыкӀи къоджэ псӀэупӀэхэм сани-
тарием ишапхьэхэр зэрашагъэ-
цӀаӀэхэрэр.

ХэкӀуадэрэр бэ

Мэлылфэгъум и 13-м къыщегъэжыгъэу Ады-
геим пӀшлорыгъэш лофтхьабзэу «ЛъэсрыкӀу»
зыфилорэр щӀкӀо. Автомобильхэр зезыфӀэхэ-
рэр гъогум зэрӀымысакӀыхэрэм пае лъэсры-
кӀохэр нахыбэу тыраутыхэ хьугъэ, гъогум
узэрӀыкӀон фӀе шапхъэу щылӀэхэр аукох.

Илъэсыр къызижыгъэ мэзищыр пштэмэ,
республикэм игъогухэм транспорт зэфӀэш-
хьафхэр зыхэлэжыгъэ хьугъэ-шлӀэгъи 115-рэ
къащыхьугъ. Ахэм нӀбгыри 131-рэ ахӀкӀодагъ.

Ащ фӀэдэ мыхъо-мышлӀэхэр къызхӀэкӀхэрэр гъогум
зэрӀыщызеӀкӀошлӀтхэ шапхьэхэр водителӀхэм зэ-
раукохэрэр ары.

Лъэсэу зекӀохэрэм апкӀэ къыкӀыкӀэ маши-
нэ зӀутӀэкӀхэри, машинэм лъэсрыкӀор тыриу-
тӀэи мэхъух. ТызыхӀт илъэсым лъэсрыкӀохэм
ялажӀэкӀэ гъогум гъогугъу 20-рэ машинэхэр
къыщӀаутӀэкӀыгъэх, ахэм нӀбгыри 10 ахӀкӀодагъ,
нӀбгырэ 12-мэ шьобж атешагъэхэ хьугъэ.

ПИАТӀЫКЪО Ичрам.

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 2-рэ нӀкӀубгъор

Къэбар зӀфӀышхьафхэр.

Я 4 — 5-рэ нӀкӀубгъохэр

*ТекӀоныгъэм ия 70-рэ илъэс ипӀэгъокӀэу гъэ-
зетеджӀэхэм «ЗӀолӀ нӀпчъ ишхьащӀ фӀэт-
жыгъэшлӀ» ыкӀи «ЗӀо мыгъор ицымылагъэм»
зыфилӀохэу тигъэзетеджӀэхэуДзугъые Су-
рӀтрэ ЦыкӀу БӀлэрэ къатхыгъэхэр.*

Я 7-рэ нӀкӀубгъор

*«ГоцӀэмыдэ инысӀэхӀадакӀ» зыфилорэ псе-
сэм изичӀэзыу пычыгъу.*

Урысыемрэ Украинэмрэ альапсэ зы

Непэ Украинэм пӀэщэныгъэ дызыхъэхэрэм
советскэ лъэхъаным цыфхэм гъэхъагъэу
ашыгъэхэр, фашизмэм зэрэтекӀуагъэхэр
нӀбгырэ миллион пчъагъэм ашхъэ рагъӀкӀынэу
ыкӀи а тарихь текӀоныгъэшхомкӀэ советскэ
цыфхэм мэхъанэу ялэр агъӀцыкӀунэу пылӀых.
Мамыр нӀбгырэ минишъэ пчъагъэ: украинцэхэр,
полякхэр, джуртхэр ыкӀи урысхэр зыукӀыгъэхэ
фашистхэр шхъэихыгъэу джы лӀыхъужъэу
къагъӀэлыгъонхэу фежыагъэх.

Адыгэ Республикэм ина-
хыжъхэм я Совет къош лъӀэп-
кӀытӀумэ язӀфыщытыкӀэхэр Ук-
раинэм хабзэр щызылыгъхэм
тӀэрэйджӀэу къагъӀэлыгъонэу
зӀэрӀежыагъэхэр, Хэгъэгъу
зӀошхом цыфхэм ТекӀоныгъэшхоу
къыщыдахыгъэр нэмыкӀ шьып-
къэу агурагъӀонэу ыуж зӀрит-
хэр еумысы. Хэгъэгъубэмэ
яеджапӀэхэм ашагъэфедӀэрэ
тылӀхъэу тарихьымкӀэ щылӀэхэр
икӀэрыкӀэу атхыжыых, къыткӀэ-
хъухъэхэрэм язэхэшлӀкӀ нэмыкӀ
къэгъэзаплӀэ зӀэрӀафашышлӀымкӀэ
амалышлоу ар къызфагъэфед-
дэ. Ау, сьдӀэу хьугъӀэки, Укра-
инэм ицыфхэм советскэ лъэ-
хъанышхор ащыбгъэгъупшӀэн
плӀӀкӀынэу щытӀэп. Тыдэ хьушлӀ-
ха къэралыгъом итамыгъэхэр,
шӀэныгъэлэжышхохэр, заом-
рэ лӀфшӀӀэнымрэ ялӀыхъужъхэр?

Адыгэ Республикэм ина-
хыжъхэм я Совет зӀрилӀы-
тӀэрэмкӀэ, зӀэрӀумысыжынынэу
кӀорэм гъунэ фӀэшлӀгъэн, лофы-

гъо заулэхэмкӀэ къэуцурэ зӀгу-
рымылӀоныгъэхэр зэшлохыгъэ
хьунхэм пае лъэныкъуитӀуми
ялӀыкӀохэр зыхъащӀтхэ комис-
сие зэхӀэщӀгъэн фае. Урысы-
емрэ Украинэмрэ тарихь лъап-
сэу ялэр зы.

Непэ США-м илорыдӀэгъазэхэу
Украинэм пӀэщэныгъэ дызыхъ-
хъэхэрэм ягъухӀлӀ къызӀэрадӀэ-
мышъушлӀым тицыхъэ телъ.
Къош лъӀэпкӀытӀур зӀпӀапчӀэ
хэти ышлӀышъушлӀтӀэп, славян пра-
вославнэ лъӀэпкӀышхуитӀумэ
язӀэкӀошныгъэрэ язӀэдӀпсӀэу-
ныгъэрэ хэти пӀэрыохъу фӀэхъун
ылӀӀэкӀышлӀтӀэп.

ГЪУКӀЭЛӀ Нурбий.
Адыгэ Республикэм
инахыжъхэм я Совет
итхьамат,
КЪОДЖЭ Аслъан.
Заом, лӀфшӀӀэным,
УӀышыгъэ КӀуачӀӀэхэм ыкӀи
хӀэбзӀухъумӀкӀо къулыкӀу-
хэм яветеранхэм (пенсио-
нерхэм) я Совет итхьамат.

Адыгеим и Лышъхъэ идиплом зыфагъэшъошэщтхэр къыхахыщтых

КыдагъэкӀырэ товарым идэгъугъэ елъытыгъэу Адыгэ Республикэм и ЛӀышхъэ идиплом зыфагъэшъошэштхэр кызыкӀыхахырэр продукции дэгъу кыидэгъэкӀыгъэным, фэло-фашӀэхэр нахышлоу гъэцэкӀэгъэнхэм, джырэ шапхъэхэм адистэрэ пэрыт технологиехэр кызы-фэгъэфедэгъэнхэм клэгъэгъушугъэнхэм фэшӀ.

Зигугу кытшыгыг дипломуу зыфагэшо-
шэштхэр комиссие гэнэфагэм кыхыхыштых.
Адыгэ Республикэм экономикэ хэхьоныгэмрэ
сатыумрэклэ и Министерствэ илофылэхэри
аш хэхьэх. Юридическэ лицэхэр, унэ пред-
принимательхэу товархэр кыдэзыгыэкыхэрэр
ыкы (е) цыфхэм яфэлэ-фашлэхэр зыгэцаклэ-
хэрэр, лъэкпк, художественнэ лэрышхэм апыл-
хэр ары кыхыхыштхэр.

Адыгэ Республикэм и Лышххэ идиплом
мыш фэдэ лъэныкъохэмкIэ афагъэшшошэщт:
«Гъомылэпхэ товархэр», «Цыфхэм ателы-
тэгэ промышленнэ товархэр», «Производственнэ-
техническэ мэханэ зилэ продукциер», «Лъэпкэ,
художественнэ Iэшлагъэхэр», «Цыфхэм яфэл-
офашIэхэр гъэцкIэгъэнхэр», «Производствен-

нэ-техническэ мэхьанэ зилэ фэло-фашлэхэр».

Адыгэ Республикэм и Лпышхъэ идиплом
икъыдэхын хэлажъэ зышлюигъохэм **2015-рэ ильз-
сым мэлылфэгъум и 15-м кыщегъэжы-
гъэу мэкъуогъум и 1-м нэс** Адыгэ Респуб-
ликэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкэлэ
и Министерствэу мыщ фэдэ чыплэм щылэм
мафэ къэс, тхьаумэфэ мафэр хэмытэу, сы-
хьатыр 9-м щегъэжыгъэу 17-м нэс заявкэр
кырахыллэн алъэкышт: кь. Мыекъуапэ, ур.
Пионерскэр. 199, я 72-рэ каб.

Адыгэ Республикэм и Лышххэ идиплом
икъыдэхын хэлажэ зышлюгым заявкэу
кырихыллэн фаемерэ анкетэм итыштымрэ Адыгэ
Республикэм экономикэ хэхоныгъемерэ саты-
умрэклэ и Министерствэ иофициальнэ сай-
тэу www.minecora.ru зыфилорэм иразделэу
«Мэкъэгъэлухэм» аригъотэшт. Телефонхэу
(8772)57-18-11-мклэ Къуанэ Аназур Аслъан
ыком, (8772)52-58-37-мклэ Дэчъэ Гошнагъо
Масхъудэ ыпхъум шыузэряупчырэр кышъу-
фызэхафышт.

**Адыгэ Республикэм экономикэ
хэхьоныгъэмрэ сатыумрэкIэ
и Министерствэ ипресс-къулыкъу**

ТЕКЮНЫГЪЭМ ИЯ 70-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКИ

Урысые Почтэр ветеранхэм афэраз

«Шьюичыплэгүхэм ярэзэныг, лэгүхэм
яфэбагь» зыцлэ акциеу Урысыем и
Почтэ зехишагьэр Хэгьэгу зеошхом
тидзэхэм Теклоныгьэр кызыдаыхыгьэр
ильэс 70-рэ зэрэхьүрэм фэгьэхыгь.

Маклэ кьэнажьыгьэр заом хэтыгэхэу, псау яунагбохэм кьэзыгьэзэжьыгьэгьэ зэолхэм ащыцэу. Заом хэлэжьагьэхэм кьинмыгьаеу зэпачыгьэхэм ямылпытгьэу, цыфхэм мамыр щылаклэр кьазэрафагьэ-нагьэм лъэшэу щыгушлукы-штыгьэх, псау кьынагьэхэр Теклоныгьэм рэгүшхох.

Төклөнйгэм илгэжүйзэ заом ивETERанхэм ягүпсэ цыфхэм кьафатхыштыгээ письмэхэу «ээо шэнэбзыкIэ» аджэжштыгээ-хэ тхылыпIэ ээкоццыхына-гьэхэм афэдэхэр псаоу кьэ-нэгэ ветеранхэмрээ ээокIыбм кын шызыльэгьүгьэхэмрээ афа-гьэхынхэу Почтэр кьэджэ.

Акционер олофёс еджапlэхэм, колледжхэм, техникумхэм ык1и ашхээр еджапlэхэм зэлухыгъэ урокхэр ащызэхашэцтых. Заом илъэхъан почтэм мэхъанэу

илагъэм ахэм ащытегущыIэщтых, фронтовой щэнэбзхэр зэклоцIащыхьанхэу загъэсэшт.

Заом и ветеранхэм афатлуп-
щыт письмамхэм Урысые Фе-
дерацием и Президентэу Вла-
димир Путиным ишуфэс тхы-
льэу ахэм афэгъезагъэр ягъу-
сэу Почтэм алэкигъэхьаштых.

Заом үйлэ зоолибым яв-
теранхэу Адыгемн шыгсээрэ
нэгбүрэ мини 10 фэдизмэ джац
фэдэ письмэ-шэнэбзхэр афа-
тлупшыгшых, ахэм апае Поч-
тэм ахыцэ алихыгтэл.

Урьсы Почтэм игенеральнэ директорэу Дмитрий Страшновым кылуагь Теклюныгэм и Мафэ кызыщыблагьэрэ уахтэм Почтэм ллэужхэр пьсьмэхэмклэ зэрээрпихыштхэр, акциеу «Благодарность земляков. Тепло ладоней» зыфидеу ахыагь ахыахыгьтэн.

лорэм хэлэжэбхэрэм агу афи-
льыр зэклэ заом иветеранхэм
афатхын зэрэфитхэр. «Ныб-
жыкылэхэм заом икыныгөөхэр
амылъэгугъэми, ащ илъэхъан
почтэм лоф зэришлэщтыгээр
зэрагышлэн альэклыцт. Пись-
мэзехэбхэм лыгыз ыкли цы-
фыгыз инзу кхахафэщтыгээр,
зэолхэм ятхыгэхэр зэмыб-
лэжху яунагъо исхэм зэра-
нагъэсыщтыгэхэр, зэлэхьыл
цыфхуэ зшлоклодыгэхэр зэ-
рзэрагъэгъотыжыщтыгэхэр,
заом лутхэмрэ зэоклыбым лоф
цызышлэхэмрэ зэрзэрапхы-
щтыгэхэр ахэм нахь кьагуры-
лошт», — ело Д. Страшновым.

**«Почта России» зыфир-
юрэ кээралыгьо Гэзюр-
шлэплэм икьутамэу Красно-
дар краим щылэм ипресс-
кьулыкьу.**

Унэгъо политикэм Юф дашлэшт

Тиреспубликэ
Координационнэ Совет клэу
щызэхашагъ, демографиемрэ
унэгъо политикэмрэ ар
апылышт. Советым
министерствэхэм, къулыкъу
зэфэшъафхэм ялыкloxэр хэ

Советыгкэм пшэрыль шхьа-
лэу зыфигъэуцужьырэр унагъом
лъэныкьо пстэумкӀи лэпылэгъу
фэхъунхэм пае еклолакӀэхэмэр
экӀыплӀэхэмэр кыфегъотыгъэн-
хэр ары. Унагъомрэ демогра-
фиемрэ дэгъоу лӀф зыдадашлэрэ
шӀолъырхэр кӀыхагъэщыштых,
ахэм яопыт кызылӀагъэхьашт.
Унагъохэм хэзбэ лэпылэгъу-
шо нелӀ арагъэгъотэу шытӀп.
Сабыйхэр зылыгъхэм ахьшэу

кыратырэр маклә, ащклә са-
быим кыфэпщэфышун шылэп.
Сабыибэ зыплүрэ унагьохэми
кыиныбэ зэпачы. Ятлонэрэ са-
быим кыщегьэжыагьэу хабзэм
мылку гьэнэфэгьэ зэтыгьо
кыызараритхэм нэмькүу ахэм
якьэлэтынкли яегьэдженкли кы-
зэраделэрэр маклә. Ащ кыххэ-
клэу сабый пчыагьэу зэшхьэ-
гьүсэ ныбжыкүлэхэм кьагьэ-
хүүштми фэсакых.

Къэралыгъом ылъапсэр унагъор арымэ, а унагъор зэригъэпытэщтым къэралыгъори пылын фæе.

Координационнэ Советым хагъыхагъэхэм ашыщых Адыгэ Республикэм лошлэнымкӀэ ыкӀи социальнэ хэхьоныгъэмкӀэ, гъэсэнэгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ иминистерствэхэм ялофьшэхэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм хэтхэм ашыщотэ, цыфхэм лошлэлэ ягъэгъотыгъэнымкӀэ Гупчэм, ЗАГС-м, гогурыкӀоныр щынэгъончъэным фэгъээзгъэ къэралыгъо къулыкӀум (ГИБДД-м) ялыкӀохэр, сабыхъум яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнымкӀэ шӀольырым илыкӀо, нэмыкӀхэри.

Советым хэтхэм унагьохэм узарадэлэпылэн плээкьышт шыкхэр кыхахыхэмэ, демографиемы зызэрээзрихьокьыштыр гьэнэфагьэ.

(Тикорр.).

**Адыгэ Республикэм
мылькум епхыгъэ
зэфыщытыклэхэмклэ
и Комитет иунашъу**

Предпринимательствэ цыклумрэ
гурытымрэ апылхэм мылькумклэ
яфитыныгъэхэр кыхимыубытэхэу,
кээралыгъо мылькуклэ алытэхэу джыри
зыми рамыпхыгъэхэр ухэсыгъэнхэм
ехьылагъ

2008-рэ илээсым бэдззоогум и 22-м аштэгэ Федеральнэ законэу N 159-р зытетэу «Амыгэкошырэ мылькоу Урысые Федерацием ишъолъырхэм якъэралыгъо мыльку е муниципальнэ мылькум хахьэрэр ыкии предпринимательствэ цыклүмрэ гурытымрэ апыльхэм бэджэндэу аштерэр зэралахырэ шыклэм, Урысые Федерацием изаконодательнэ акт заулэмэ зэхьокылынгэхэр афшылгыэнхэм ехьыллагъ» зыфилорэм, 2007-рэ илээсым бэдззоогум и 24-м аштэгэ Федеральнэ законэу N 209-р зытетэу «Предпринимательствэ цыклүмрэ гурытымрэ Урысые Федерацием зыцягъэушъомбгугъэным ехьыллагъ» зыфилорэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 16-м ышлыгъэ унашъоу N 239-р зытетэу «Предпринимательствэ цыклүмрэ гурытымрэ апыльхэр ахэмытхэу, къэралыгъо мылькум хэхьэрэ псэуалъэхэу джыри зыми рамыпхыгъэхэм яспискэ зэрэзэхэгъэуцорэ, шлокI имылэу ар къызэрэхаутырэ шыклэм ехьыллагъ» зыфилорэм адистхэр Адыгэ Республикэм мылькум елхыгъэ зэфышытыкIэхэмкIэ и Комитет унашъоу ышлыгъэ

1. Предпринимательствэ цыклымрэ гурытымрэ апылхэм мыльхукмкэ яфитыныгэхэр кыхымыубытэхэу, кээралыгбо мыльхуккэ алытэхэу джыри зыми рамыпхыгэхэу яунаеу ыккк (е) агьэфедэнэу плэлэ кыхьэккэ (бэджэндьпккэмккэ фэгьэккотэныгэ афашыныри кыдыхэльытагьэу) предпринимательствэ цыклымрэ гурытымрэ апылхэм, предпринимательствэ цыклымрэ гурытымрэ лэпылэгьу языгьэгьотырэ организациехэм 2015-рэ ильэсым аратынэу цытхэм яспискэ үхэсыгьэнэу.

2. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо мылькôу янаеу ыкли (е) агъэфедэнэу плэлъэ кльхьэклэ (бэджэндьплэмклэ фэгъэкьотэныгъэ афашыныри кьыдыхэлъытагъэу) предпринимательствэ цыкълумрэ гурытымрэ апылхэм, предпринимательствэ цыкълумрэ гурытымрэ лэпылэгъу языгъэгъотырэ организациехэм 2011-рэ илъэсым аратынэу шытыгъэхэм яспискэу Адыгэ Республикэм мылькум епхыгъэ зэфыщытыклэхэмклэ и Комитет 2010-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 31-м ыштэгъэ унашôу N 270-р зытетымклэ аухэсыгъэм кълучлэ имылэжъэу лъытэгъэнэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцаклэрэм Комитетым итхьаматэ игуадзэу М. Р. Мэкъяуор лъыплъэнэу.

Комитетым итхьаматэу
И. П. БОЧАРНИКОВА

къ. Мыекьуапэ,
мэлылфэгъум и 1, 2015-рэ илъэс
N 72

«Дышъэ» Iуашъхъэ къагъотыгъ

Бахъсан районым ит псэуплэу Кенделен
зыфилорэм пэмычыжьэу археологическэ
экспедицием Iуашъхьэу щитIыгъэм
бзыльфыгъэхэм зызэрагъэдахэщтыгъэ хьап-
щыпхэр дышъэм ыкIи тыжьыным
ахэшIыкIыгъэхэу бэу кыщагъотыгъэх.
ПэшIорыгъэшъэу зэрагъэунэфыгъэмкIэ, ахэм
ильэс мини 4-рэ ныкъорэ фэдиз аныбжь.

Экспедицием ипашэу Александр Клещенко 19ашьхэм зыхадэ чалыхьяжыгъагэр бзылфыгэ ныбжык1эу к1ело. Ащ дычалыхъаг1эх дышэм ык1и тыжыным ахш1ык1ыгэ пкыг1охэмрэ тамыг1эхэмрэ, ахэр япчъагэк1э 500-м н-зы.

Іуашъхэм шагъэтІылыжыгъагъэр пщы горэм ыпхъу е
ишъхьэгъус. Нахь гъэнэфагъэу къалонэу шӀэныгъэлэжъхэми
археологхэми ашӀэрэп, илӀэс миниппӀым ехъукӀэ узкӀэ-
Іэбжэмэ, мыщ цыфхэр зэрэщыпсэуштыгъэхэр ыкӀи об-
щественнэу шылакӀэу шылагъэр зыми кылошунэу шытӀэп.

Псэуаплэм пэблагъэу лэшхъэ зулэ зэрэщыгэр икыгъэ плэшлэгум ия 30-рэ илъэсхэм адэжь Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм шыпсэухэрэм ашлэщтыгъ, ау ахэр атынхэу зырагъэжыагъэр мээзэ зулэ нахъ хъугъэп. Юфыр лъагъэ-кыуатэмэ, лъашхъэхэм джыри къачлэкыштыр къэшлэгъуае.

(Тикорр.).

(Тикорр.).

Зигъо Иофыгъохэм атегущылагъэх

ЛэжъапкIэм итын, ИофшIэнымкIэ фитыныгъэхэр мыукъогъэнхэм япхыгъэ Иофыгъохэм, джащ фэдэу хэбзIаххэмрэ угъоинхэмрэ афэгъэхьыгъэ хэбзгъэуцугъэр зэрагъэцакIэрэм альпылгъэрэ республикэ ведомственнэ комиссием зичэзыу зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэр зеришагъ АР-м финансхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбий.

Пенсие ыкIи медицинэ ухъу-мэнымкIэ шIокI имылэу атырэ страховой тынхэм альэныкIо-кIэ Иофхэм язытет зыфэдэм, мышкIэ организациехэм япшгъэр-рылхэр зэрагъэцакIэрэм гумэ-кыгъоу кыпыкIыхэрэм афэгъэхьыгъэу къэгущылагъ УФ-м Пен-

сиехэмкIэ ифонд и Къутамэу АР-м шылэм ипашгъэу Къулэ Аскэрбий. Ащ кызыериуагъэмкIэ, илъэсэу тызыхэтым шылэ мазэм и 1-м ехъулгъэу пенсие ыкIи медицинэ ухъумэ-нымкIэ шIокI зимылэ страховой тыным щыщэу миллион 94-р

амытыгъэу агъэунэфыгъ. Анахъ чIыфэ ин зытелъ организациехэм ащыщхэм япашгъэр зэхэсыгъом кырагъэблэгъагъэх. Гумэкыгъор кызыкIэуцугъэм, ащ идэгъэзыжынкIэ зэшIуахырэ Иофыгъохэм комиссием хэтхэм защагъэгъозагъ. Нэужым ахъщэ чIыфэу ателъыр къатыжыныр зыбламыгъэкIышт уахътэр афагъэуцугъ.

ГъогурыкIоным ишашгъэхэр зыукъохэрэм атыралхъэрэ тазырхэр къалыхыжыгъэнхэмкIэ гумэкыгъоу къэуцухэрэм афэгъэхьыгъэу къэгущылагъ АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ гъогурыкIо-ныр щынэгъончъэнымкIэ икъэралыгъо автоинспекция ипашгъэ ипшъэрылхэр зыгъэцкIэрэ Мамыекъо Казбек. Ащ кызыериуагъэмкIэ, непэрэ мафэм ехъулгъэу республикэм игъогухэм видеокамерэ 26-рэ атет.

МыекIопэ кIоцI 13 дэт, Теуцожь районым — 8, Адыгэ-къалэ — 1, ТэхъутемыкIое районым — 2. Мы уахътэм МыекIопэ районым видеокамеритIу щауплгъэкIу.

2014-рэ илъэсым гъогурыкIоным ишашгъэхэр зыукъохэр къэзыгъэлгъэгъорэ сурэт ыкIи видео атэзыхырэ камерэхэм яшIуагъэкIэ, бюджетым кыхыгъэ ахъщэр сомэ миллион 44-рэ мин 39-рэ мэхъу. ЗэкIэмкIи тазырыр зэрыт тхылъ 75979-рэ кыратхыкIыгъ. Ахэм ащыщэу тхылъ мин 28-р ары нылэп илъэсым икIэухым атыжыгъэр. Тазырэу атыралхъагъэхэм ащыщэу сомэ миллион 14-рэ мин 839-рэ ахъщэу апшыныжыгъэр. Еж-ежырэу тазырыр кызыщатыжын альэкIышт уахътэр зэрикыгъэм кыхэкIэу, гъогурыкIоным ишашгъэхэр зыу-

къауагъэхэм ятхылхэр хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкIу Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэлорышIапIэ ратыгъэх. 2015-рэ илъэсым пыкIыгъэ мэзищым кыкIоцI, камерэхэм яшIуагъэкIэ, гъогурыкIоным ишашгъэхэр аукъуагъэхэу тхылъ 25380-рэ кыратхыкIыгъ. ЗэкIэмкIи миллион 14-рэ мин 591-рэ мы тазырхэм къа-кIэклошт. Къапшыныжыгъахэу агъэунэфыгъэр миллион 4 нылэп. БлэкIыгъэ илъэсым нахы мыгъэ тазырыр къэзытыжырэмэ япчъагъэ нахъ макIэ зэрэхъугъэм зэхэсыгъом щытегущылагъэх, кызыхэкIырэр зэхафыгъ.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэр нэмыкI Иофыгъохэми ахэлплагъэх, ахэм япхыгъэу унашгъохэри ашыгъэх.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

ЯИофшIэн агъэлъэшышт

и Министерствэ транспортмкIэ иотдел ипашгъэу Сергей Толстиковыр, нэмыкIхэри.

ЦIыфхэр кыращэкIынхэмкIэ фитыныгъэ зэрялэр къэзыушы-хъатырэ тхылхэр зэратыгъэ таксиеу Адыгеим итыр, кызыэралытэрэмкIэ, 1354-рэ мэхъу. ЗэкIэмкIи мыщ фэдэ фэ-ло-фашIэхэр зыгъэцакIэу республикэм щагъэунэфыгъэр мин 10-м нэсы. Пчъагъэхэм кызыэрагъэлягъорэмкIэ, мин 8-м нахыбэмэ хэбзэнчъэу таксистэу Иоф ашIэ. Ахэм хъа-къулаххэр атыхэрэп ыкIи фитыныгъэ, лицензия зыхэкIэм апшIуекIохэу мэхъух.

— Хэбзэнчъэу зекIохэрэм тапэшIуекIоным ыкIи ахэм талпылгъэным пае шIэгъэн фэхэм татегущылэныр ары пшгъэрыл шъхьалэу непэрэ зэхэсыгъом илэр, — кылуагъ Хъаткъо Рэмэзан.

Таксистэу Иоф ашIэнымкIэ фитыныгъэу къаратырэм илъэ-

ситфым кыкIоцI кIуачIэ еIэ. А амалыр кызыфагъэфэдэ-зэ хэбзгъэуцугъэр бэмэ аукъо, охътэ тIэкIу зытешIэкIэ, яИофшIэн е япредприятие зэфашыжыгъэу алошъ, тхылъ къаты. Ащ дакIоу хэбзIаххэри атыжыхэрэп, ау нахыбэм за-гъэбылгъэ Иоф ашIэ. Хъа-къулахъ учетым зыхатхыкIыжыгъэми, илъэситфым кыкIоцI фитыныгъэу къаратыгъэр кызыэклагъэкложырэп. Ар кызыфагъэфэдэзэ хэбзэнчъэу Иоф ашIэ.

2013-рэ илъэсым предпринимателыбэмэ учетым зыхатхыкIыжыгъ. Федеральнэ ыкIи республикэ хэбзгъэуцугъэу шылэхэм кызыэрэдалытэрэмкIэ, ахэм фитыныгъэ къа-зытырэ тхылхэр кызыэклагъэкложын фае, ау ар зыгъэцакIэрэр макIэ.

Диспетчер къулыкIухэр цIыфхэр кыращэкIынхэмкIэ фитыныгъэ зимылэхэм Iэпылэгъу зэ-

рафэхъухэрэм иИофыгъуи зэхэсыгъом кыщаIэтыгъ.

АР-м и Прокуратурэ иотдел ипашгъэу Николай Дорофеевым кызыериуагъэмкIэ, мы гумэкыгъор дэгъэзыжыгъэным пае хэбзгъэуцугъэу кIулыкIухэм ыпэкIэ зигугъу къэтшыгъэ министерствэр ягъусэу уплгъэ-кIунхэр зэхачэнхэ фае. Шапхэхэм адимыштэу, фитыныгъэ зимылэу агъэунэфыхэрэм административнэ пшгъэдэкIыж арагъэхъышт.

Хэбзгъэуцугъэр зыукъохэр кыхыгъэщыгъэнхэм, ахэм атефэрэ пшгъэдэкIыжырэ ягъэхыгъэным фэлорышIэшт Иоф-тхьабзэхэр, рейдхэр зэхэщэгъэнхэ, мы лъэныкъомкIэ ИофшIэныр гъэлъэшыгъэн зэрэфар зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэм зэдаштагъ. Ащ епхыгъэу унэшгъо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх.

(Тикорр.).

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан тырихыгъ.

Тхьамафэм ихъугъэ-шIагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ кызыэритырэмкIэ, мэлыльфэгъум и 6-м кыщегъэжъагъэу и 12-м нэс республикэм бзэ-джэшIэгъэ 95-рэ щызэрахъагъ.

Ахэр: бзылфыгъэм ебэныгъэхэу 1, цIыфым ыпкъынэ-лынэ шъобж хылыгъэхэр тырашагъэхэу 1, хъункIэн бзэ-джэшIагъэу 2, тыгъуагъэхэу 36-рэ, гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэ-джэшIэгъэ 12, нэмыкIхэри. Экономикэм ылъэныкъокIэ хэбзгъэуцугъэр гъогогъу 15-рэ аукъуагъ. БзэджэшIагъэ зезы-хыгъэ нэбгырэ 86-рэ агъэу-нэфыгъ, зэхафын альэкIыгъэр процент 79-м кIахъэ.

БлэкIыгъэ тхьамафэм Адыге-

и игъогухэм хъугъэ-шIэгъи 8 къатехъухъагъ. Ахэм нэбгыри 2 ахэкIодагъ, нэбгыри 8-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кIэрысэу водитель 60 къаубытыгъ. ГъогурыкIоным ишашгъэхэр гъогогъу 3110-рэ аукъуагъэхэу агъэунэфыгъ.

АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ экономикэ щынэгъончъэнымкIэ ыкIи ахъщэ къолхъэ тын-Iыхыным пэшIуекIогъэнымкIэ игъэлорышIапIэ

икъулыкIушIэхэм зэхачгъэ уплгъэклунхэм яшIуагъэкIэ, гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэ зезыхыгъэ бзылфыгъэр къаубытыгъ. Хэбзгъэуцугъэу зэрагъэунэфыгъэмкIэ, 2012-рэ илъэсым шэкIогъум МыекIуа-пэ щыпсэурэ бзылфыгъэм ведомственнэ программэу «ЕзыгъэжыгъэкIэ фермерхэм Iэпылэгъу афэхъугъэныр» зыфилоу 2012 — 2014-рэ илъэсхэм ателытагъэм республикэм Иоф зэрэшишIэрэм ыкIи ащ кыдыхэлъытагъэу кызыэ-кIэмыкIожырэ субсидиер къэралыгъом кызыэраритырэм фэгъэхьыгъэ къэбар кылIэкIэ-хъагъ. БзэджэшIэн гухэлъэу рыхъухъагъэр ыгъэцакIэзэ, инэлосэ

бзылфыгъэм ишIэ хэмылгъэу мэкъумэщ-фермер хызмэт-шIапIэм ипашгъэу ар аригъэтхыгъ. Бизнесыр зерищэнымкIэ ахъщэ зэрэлэкIэлъыр къэзыу-шыхъатырэ тхьапэ нэпцIэу бан-кым кытырм фэдэ еж-ежырэу бзэджашIэм ыгъэпсыгъ, джащ фэдэу бзэджэндэу фермэ зэрилыгъыр ыкIи былымхэр кызыерищэфыштхэм фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэ зэрадишыгъэр зэрытхэгъэ тхьапэхэр кыгъэлгъэгъуагъэх. Нэужым АР-м мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ зэхыщэгъэ зэнэкъокъум бзылфыгъэр хэлэжъагъ ыкIи грантыр кыфагъэшгъошагъ. «ЕзыгъэжыгъэкIэ фермерым» исчет сомэ миллионрэ мин 750-рэ кыфырагъэхъагъ.

Мыщ епхыгъэ уголовнэ Иофэу кызызIахыгъэм МыекIо-

пэ къэлэ хыкумыр хэлплагъ ыкIи бзылфыгъэм лажгъэ илэу ыгъэунэфыгъ. Унашгъо ышIы-гъэмкIэ гъэпцIаклор илъэси 5-рэ хъапсым дэсышт, ащ нэмыкIэу сомэ мин 100 тазырэу тыралхъагъ.

Кошхэблэ районым илъэс 39-рэ зыныбж хъулыфыгъэу щыпсэурэм иунэ полицием ило-фышIэхэм кызыалыхъум, наркотикхэр кырагъотагъэх. Хэбзэнчъэу наркотикхэр зэрилы-гыгъэхэм хулыфыгъэр еуцол-лэжыгъ. Ащ кызыериуагъэмкIэ, псыубытыплэ горэм инэкъ дэжэ кIэпыр кыщыкIэу ылгъэгугъ, нэужым ар ыгъэгъуи, наркотик хышыкIыгъ. Экспертхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, ар грамм 22-м ехъуцтыгъ. Уголовнэ Иоф кызызIахыгъ, зэхэ-фынхэр макIох.

ЫпкIэ хэмылгъэу Iэпылэгъу къафэхъущтых

ЫпкIэ хэмылгъэу цIыфхэм юридическэ Iэпылэгъу ятыгъэным тегъэпсыхыгъэ программэм диштэу 2015-рэ илъэсым мэлыльфэгъум и 21-м сыхъатыр 10-м кыщегъэжъагъэу 13-м нэс Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хыкум цIыфхэр шыра-гъэблэгъэщтых.

Мы Иофхьабзэм хэлэжъэ-щтых Адыгэ Республикэм и

Конституционнэ Хыкум итхьа-матэу А. К. ЛыхъэтыкIор,

Адыгэ Республикэм цIыфым ифитыныгъэхэмкIэ и Уполномоченнэу А. Я. Осокиныр, Адыгэ Республикэм предпринимательхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ и Уполномоченнэу В. Хь. Зэфэсыр, Адыгэ Республикэм кIэлэцIыкIухэм яфитыныгъэхэмкIэ и Уполномоченнэу А. Б. Ивашиныр.

ЗэлыкIэгъум илъэхъан Адыгеим щыпсэухэрэм къатын альэ-кIышт цIыфым иконституционнэ фитыныгъэхэмрэ шъхьафитыныгъэхэмрэ зэраукъохэрэм (ащ кыхеубытэх Адыгэ Республикэм икыэралыгъо хабзэ икъу-лыкIухэр ыкIи республикэм Iэ-натIэ цызылыгъ цIыфхэр) фэгъэхьыгъэ упцIэхэр. ЦIыфхэр

зыщырагъэблэгъэщтхэ мэфэ дэдэм упцIэхэр мыщ фэдэ чIыплэм шалэкIагъэхъанхэ альэ-кIышт: къ. МыекIуапэ, ур. Советскэр, 217-р, а 1-рэ къа-тыр, зэхэсыгъохэр зыщыкIохэрэ залыр.

Ащ нэфэшъхьафэу электрон-нэ почтэмкIэ KsraO1@mail.ru къагъэхъын е Хыкумым и Интернет-сайт иразделэу «Электроннэ приемнэр» зыфило-рэм кырагъэхъан альэкIышт.

ТЕКІОНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЬЭС ИШЭГЪОКІ

Гъэзетми бэ а зео мэхъа-джэм епхыгъэу кыхиутырэр. Сэ зы гъэзети, зы нэклубгъуи блэсымыгъэкӀэу сяджэ. Лъэ-шэу сыгу цыкӀу ашы, гупшы-сэшхор кысшъхэрэох, сы-да плэм сятэ сыгу къэкӀы-жы, кынышхоу заом хилъэ-гуагъэр сынэгъу кыкӀэуцэ, игу-къэкӀыжхэр стхакӀумэ итх.

Зэуагъэхэм, зеошом зила-хышӀу хэзышхыагъэхэм ацӀэ-хэр кыралох, якъэбархэр гъэ-зетхэм кыхаурых, телевиде-ниемкӀэ кыгъэлъагъох. Ахэм зекӀэми сятэ сынэгъу кыкла-гъэуцэ, сяхъуапсэ, гукъэкӀыж-хэм сызэлъаштэ. Псаугъэмэ, ыныбжъ мы ильэсым 98-рэ хуцтыгъэ.

Сятэу КӀэрмыт Рэмэзан Хъусенэ ыкӀор ТэхъутэмкӀэе районым ит кӀуаджэу Бжы-хъэкӀоякӀэм 1917-рэ ильэсым кышыхъугъ. Я 5-рэ классыр 1935-рэ ильэсым кыуыхыгъ. А ильэс дэдэм комсомольскэ путевкӀэ партийнэ еджа-плӀэу кӀалэу Краснодар дэты-гъэм чӀэхъагъ, ар кызеухым, ВКП(б)-м ирайком ыгъэкӀуагъ Афылсыпэ чыплӀэ коим еджакӀэ щызыгъэшлӀэ кӀэлэегъэджэ куп зэхышӀэнэу. А коим Ӏоф шылагъ 1938-рэ ильэсым ишэкӀогъу мазэ нэс. Ащ раци, дзэ кӀу-лыкӀур ыхъынэу ащӀэгъагъ, хы флотым имэшлогъэкӀосэ часть 1938 — 1940-рэ ильэсхэм хэтыгъ.

1940-рэ ильэсым имэкъуогъу мазэ дзэ техникхэу мэшлогъэ-кӀосэ кӀулыкӀум ищыклагъэхэр кӀэзыгъэхъазырыр еджаплӀэу кӀалэу Кронштадт дэтым агъэ-кӀуагъ. 1941-рэ ильэсым мэкъуогъум и 22-м еджаплӀэм аужырэ ушэтынхэр щитыжы-хэзэ заор кӀежыагъ.

Ежхэр кӀэлъӀухи, нэбгы-риплӀ хъухэу хы ШӀуцӀэ фло-тым имэшлогъэкӀосэ частэу кӀалэу Одесс дэтым агъэкӀуагъ. Сятэу Рэмэзанэрэ урыс кӀа-лэу Николай Калачиковырэ мэшлогъэкӀосэ частым иотде-лениехэм пащэ афашыгъэх.

КӀалэм зоошхо щыкӀоштыгъ, хымкӀэ кӀухъэм илхэу чыгу-шхом кырашхытӀи дзэхэм ящыкӀэгъэ Ӏашэхэр, шхын-хэр кӀащӀэтыгъэх. КӀухъэхэр аунэкӀхэти, улагъэхэр, нэж-лужхэр, сабыйхэр Ӏуарагъэ-щыштыгъэх. ПВО-м хэтхэм кы-зэралытагъэмкӀэ, заор кыыз-щежыагъэм ыуж тешӀэгъэ мэ-зэ закӀом Одессэ фугас бом-бэ минипшӀ фэдиз кыдадзагъ. Ахэм ащышхэу кӀэмыагъэхэр тидзекӀолӀхэм нэужкӀэ кӀагъэ-ожыштыгъэх. ЕтӀанэ кӀамыгъа-охэу аклоцӀ илӀ взрывчаткэхэр кӀарахыхэу аублагъ. А взрыв-чаткэхэм лагъымэхэр, гранатхэр ахашыкӀыжыштыгъэх, гъучыр заводым арагъащӀыгъ.

ТекӀоныгъэм ия 70-рэ ильэс фэгъэхьыгъэ мэф-кӀышхор кӀэсынкӀэ кӀэнэжыгъэр бӀп. Ащ нахы-шӀоу зызэрэфагъэхъазырыштым епхыгъэ Ӏофтхъа-бзэхэр тыдэрэ чыплӀи щызэрэхъэх.

ЗэолӀ пӀпчъ шъхъащэ фэтэжъугъэшӀ

МэшӀо гъэкӀосэным чэщи, ма-фи пылгыгъэх, кӀалэр амыгъэ-стыным ыуж итыгъэх. Ау кӀуа-чӀэхэр зэфэдагъэхэп. Верхов-нэ Главкомандующым иуна-шъокӀэ кыизекӀэклонхэ фаеу хъугъэ. КӀалэу ТӀуапсэ чъэпы-огъум ыкӀэхэм кӀащӀагъэх. Мыщ машӀор рагъэкӀосэнэу Ӏэмэ-псы-мэ дэгъухэр кӀащыратыгъэх.

Мафэ горэм ТӀопсэ базэу чыдагъэ зыдэтым пыим бом-бэхэр кытыридзэхэ, мэшӀо-шхом зэлыштагъ. Чыдагъэ зэ-

жыгъэх, лыпсыр агъэчъагъ ыкӀи мазэрэ ныкӀорӀкӀэ кӀа-лэу Керчи, Керч хыгъэхъунэ-ныкӀори шъхъафит ашыжы-гъэх.

Хы лъэсыдзэм ия 83-рэ бригадэ Керч хыгъэхъунэ-ныкӀом ит кӀутирӀэу Тукмук пы-им кыӀӀэкӀыхыжыгъэным пае ыпӀкӀэ лыкӀуатэ кӀэс кыизе-кӀэкӀожын фаеу хъуштыгъэ. Пыим идзот зэхакъутэнэу КӀэр-мыт Рэмэзанэ, Николай Ка-лачиковым ыкӀи Иван Лиси-

рэр пыир чыплӀэу кызышчы-цугъэр, цыф пчъагъэу зэрэхъу-рэр, Ӏашэу, техникэу иӀэр зэгъэ-шӀэгъэнхэм пае. Рэмэзанэ ащ хэлажэ шӀоигъоу арылауагъ, ау бэмышӀэу госпиталым кыизе-рӀэкӀыжыгъэм, иулагъэхэр джыри икӀоу зэрэмыкӀыжы-гъэхэм апае кыфадагъагъэп. ЯлӀэулӀэ зэхъум, а купыр ыгъэ-хъазырынэу, цыфӀэу зыфаехэ-ри кыхихынхэу пшӀэрылӀ кы-фашыгъ. ИшӀэогъу хъалӀлэу Калачиков Николай, ащ нэмы-кӀэу нэбгырищ снайперхэу кы-хихыгъэх.

АпшӀэ кыралхъыгъэ Ӏофыр кӀын дэдагъ. Абг нэсэу мылы-псым хэтхэу псыуцугъэм зэпы-рыкӀи, метрӀэ 15 нахыбзэ кӀэ-мынэу екӀолӀагъэх нэмыц дзотым, Ӏэгъо-блэгъум щыхъурэр зэрагъашӀзэ, нэфшъагъо хъу-гъэ. НэфылӀэр кыизекӀичызэ, ошӀэ-дэмышӀэу дзотыр кӀагъауи, фашист пчъагъэ аукӀыгъ, гъэ-рӀэу фельдфебелыр кӀаубы-тыгъ. ЗӀкӀэ зэхакъути, кӀути-рӀэу Каменскэр кызыӀӀэкӀагъэ-хъажыгъ. ГъэрӀэу кӀаубыты-гъэм мэхъанэ ин зӀлӀ кӀэба-рыбзэ кӀарылауагъ. А зеошом сятэ уӀэгъэ хылыгъэхэр кышы-тырашагъэх. Иакъыл щыуагъэу санинструктор пшӀэшъэжы-еу Галина Петровам кӀегъоты-жышъ, губгъо госпиталым негъэсы. Операцие зышыгъэр кӀутирӀэу Абинскэм щыц хи-рург.

Госпиталым 1942-рэ ильэ-сым бэдзэогъум ыкӀэ нэс зы-чӀӀылым ыуж мзых отпуск кы-ратышъ, икӀоджэ гупсэу Бжы-хъэкӀоякӀэм кӀэкӀожы. Зео-шом илахъэу хишхыагъэм пае наградэ пчъагъэ сятэ кыра-тыгъ. Ахэм ащышхы дзекӀолӀ Шытхъум иорденэу я III-рэ шъуашэ зӀлӀ, Жъогъо Плъы-жым иорден, Хэгъэу зеошом иорденэу а 1-рэ шъуашэ зӀлӀ, медальхэу «За оборону Одес-сы», «За оборону Кавка-за», «За победу над Герма-

Щэбанэ, Дэрбэкъо Рэмэзанэ, Натхъо Ахъмэд, нэмыкӀхэри. Ахэр комсомолым хэтыгъэх. ЗӀкӀэмкӀи комсомольцэ нэбгы-рибгъу хъугъэх. Комсомольскэ организацие зэхашагъ. Сятэ секретарӀу хадзыгъ. Колхозым техникэ зыпари имыӀэжыу, Ӏэ-кӀэ а ильэсым гектари 180-м натрыфи, тыгъэгъази шалӀэжы-гъэх ыкӀи афӀэбгъуагъэх. Цент-нер 70-рэ зы гектарым кы-рахыгъ натрыфӀэу. ЛӀэжыгъэм ызыныкӀо элеваторӀэу Инэм дэтым кум чэмхэр кӀэшлагъэхэу рагъэолӀагъ заом Ӏутхэм апае.

Зео ужым зэрэхэгъэгоу кӀэ-Ӏэтыжыгъэн фӀэгъэ. ПсӀолъа-кӀэхэу ашӀыхэрэм комсомоль-цэхэр агъаклоштыгъэх. КӀалэу Сталинград тракторышӀ заво-дыр щызэтэгъэуцожыгъэным хэлэжъэнхэу агъӀуагъэх КӀэр-мыт ЗауркӀанрэ Нэгъой Мэ-динэрэ. КӀалэу Севастополь Шъэуыз Юсыф агъӀэлогъагъ. Шахтым агъӀуагъэх Шъэо Му-рат, Шъэо Исхъакъ, Жъажыы Гъучыпсэ.

Сятэ бэ Ӏоф зэфӀэшъафӀэу зедифыштыгъэр: хэдзӀкӀо ком-иссией, ДОСААФ-м икомитет ятхамэтагъ, милицие ибрига-дэ илӀэшхъэтетыгъ, мэшлогъэ-кӀосэ охрэнэм ипӀэшагъ, колхо-зым иревизионнэ комиссие итхамэтагъ, чыплӀэ коим илӀ-шхъэтет игуадзэу Ӏоф ышлагъ. Сид фэдэ Ӏоф фагъэзагъэми, шыпкӀагъэ хэлъэу, хъалӀлэу, цыфхэм агурылоу Ӏоф ышлагъ. Ащ ишыхъат шӀухъафтын пчъагъэу кыфагъэшъошагъэр. 1976-рэ ильэсым сятэ пенси-ем кӀуагъэ. 1987-рэ ильэсым иуӀэгъэжхэр кыизекӀэрыожи, ильэс 70-рэ ыныбжыу идунай ыхъожыгъ.

Сятэрэ сянэрэ (сянэ ПсӀэ-тыку щыц, ЛӀэцӀэрыкӀо Юсыф ыпхъу) кӀуишӀырэ пхъуитӀурэ кӀахэкӀыгъ. ЗӀкӀэри алъакъо тырагъэуцуагъэх, апшӀэрэ гъэ-сэныгъэ арагъэгъотыгъ. Джы ежхэм унэгъо дахэхэр ялэх.

Ильэс 40-м ехъужыгъэу райвоенкоматым ригъэблагъи, лыхъужыныгъэу зерихагъэм фӀшӀ, дзекӀолӀ Шытхъум иорденэу ящӀэнэрэ шъуашэ зӀ-Ӏэр кыратыжыгъ.

рыт цистернэхэр кӀэох, ба-зэм ызыныкӀо нахыбзэр мэ-сты. А машӀом хэтхэу, ащыгъыр стызэ, ар агъэкӀосэн альӀэкӀыгъ. ЯлыгъӀкӀэ кыизэрахъыгъэхэм пае сятэрэ иныбджэгъоу Ка-лачиков Николайрэ шӀухъаф-тынхэу сомэ 200 зырыз кӀа-ратыгъ, наградэхэри кӀафа-гъэшъошэнхэу агъӀӀэгъогъа-гъэх.

ТӀопсэ райвоенкоматым ся-тэрэ ишӀэогъоу Николайрэ кӀо-хи, ялӀӀэу гъэх фронтым ащӀэн-хэу. Хы лъэсыдзэм ия 83-рэ бригадэ хэфӀэнхэу хъугъэ. Тем-рюк лъэныкӀо ащагъэх. КӀяупчыгъэх званиеу ялӀэхэм-кӀэ. КӀяупчыгъэр я 3-рэ ба-тальоным икомандирӀэу, капи-танӀэу Аркадий Пановыр ары. Сятэ ащ филолагъ я 3-рэ ильэс хъугъэу младшэ командирхэр кызышхыагъэхъазырыхэр еджа-плӀэр кӀаухыгъэу дзэм кӀулыкӀу зэрэшахырэр. «Джащ фэдэ командирхэр тэ тищыклагъэх, дзэ техникэр дэгъоу ашӀэу», — ылауагъ Пановым.

Бригадэм иштаб кӀяджи, ся-тэрэ ишӀэогъурэ приказым кӀа-феджагъэх. Калачиковыр апӀэ-рэ отделением, сятэ я 2-рэ отделением япащэхэу агъэн-фагъэх.

1941-рэ ильэсым ибжыхъэ зоошхор Къырым щыкӀошты-гъэх. Нэмыцхэр псынӀкӀэу Къы-рым, ащ ыуж Кавказыр кыиз-ӀӀэкӀагъэхъанэу фӀэгъэх, кӀалэ-хэу ГрознӀмрэ Бакурэ аштэн-хэшъ, ахэм кӀащычӀащыр чы-дагъэр кӀалӀэкӀхъаным пае гу-ӀӀэтыгъэх. АӀуачӀӀкӀэ а лъэ-хъаным нэмыцхэр нахъ тегъэ-псыхъагъэх. Зео хылыгъэ дэ-дэхэм ауж тидзэхэр кыизе-клафагъэх, Керч хыгъэхъунэ-ныкӀор кӀабынагъ. Ау тидзэ-кӀолӀхэр пыим пхъашэу пӀуцу-

кэм пшӀэрылӀ афашыгъ. Нэф-шъагъом дзотым екӀолӀагъэх. ПстӀумэ апӀэу Рэмэзанэ гра-натыр ыдзыгъ. Омэкъэшхом чы-гур кыгӀгъыргызыгъ. Фашиститур а чыплӀэм щаукӀыгъ, псаоу кӀэ-нэгъэ нэбгыришӀыр тидзекӀолӀ-хэм кӀажэхъэнагъэх. Фашисти-щыри хагъэфагъ, сяти кӀаулагъ. ПчӀэдыжым тидзэхэр ыпӀкӀэ лыкӀотагъэх. Хылыгъэу улагъэу сятэ кӀагъотыжи, госпиталым кӀащагъ. ПшӀэрылӀэу фашы-гъэр дэгъоу зэригъэцӀагъэм фӀшӀ тын кыфагъэшъошагъ. Ау заом иильэсхэм ар кы-ратыжынынэу хъугъэп. Ильэс 40-м ехъужыгъэу райвоенко-матым ригъэблагъи, лыхъужы-ныгъэу зерихагъэм фӀшӀ, дзэ-кӀолӀ Шытхъум иорденэу ящӀ-нэрэ шъуашэ зӀлӀэр кыраты-жыгъ.

Мазэрэ ныкӀорэ госпиталым кызышхыагъэхъанэу ыуж, хы лъэ-сыдзэм ия 83-рэ бригадэ Ак-манайскэ перешейкэм нэсы-гъэу аӀӀэхъажыгъ, зео мэ-шӀуаеми Ӏууцожыгъ.

Мафэ горэм батальоным икомандирӀэу Пановым кӀа-рылауагъ дзекӀолӀ куп зериугъо-

нией» зыфилохэрэр, зӀкӀэмкӀи медаль 20.

Ипсауныгъэ изытет кыдалы-ти, ащ ыуж заом ащӀэжыгъэп. Ау кызыдэхъажыгъэ икӀуа-джэ пый мэхъаджэм бэ ди-шыхъагъэр. ЗӀкӀэ зэхэкъута-гъэу, колхоз зэхэзыжыгъэу ыльӀэгъугъэхэм гупсӀфӀэу ша-гъэсыгъэп. Колхозу «Мафэ» зыфилохэр кыӀӀэтыжыным фе-жыагъ.

Ежъ фэдэхэу уӀэгъэ хы-лыгъэхэр ателхэу кӀэкӀожы-гъагъэх Шъэо РӀэщӀдэ, Лаикъо

ЖъоныгъуакӀэм и 9-м, сятэ кызышхыгъэ ма-фэм, тишагу гупсэу унэгъо лъаӀлӀэр зыдӀэщӀлэм зӀкӀэ лфыгъэхэм тыщызэрэуэгъои.

Анахыжыу Юрэ сятэ иунэгъо лъапсэ кынагъ. Тятэ ычыплӀэу ар тӀлытэ. ЖъоныгъуакӀэм и 9-м, сятэ кызышхыгъэ ма-фэм, тишагу гупсэу унэгъо лъа-чӀлӀэр зыдӀэщӀлэм зӀкӀэ лфы-гъэхэм тыщызэрэуэгъои, тяти, тяти (ащ 1977-рэ ильэсым иду-най ыхъожыгъ) тыгу кӀэтэ-гъӀэкӀыжых, сздакӀэ афӀэтэты.

Сятэ уӀуӀкӀӀнӀкӀи, гушӀыӀэгъу уфӀхъунӀкӀи цыф Ӏушэу, гукӀэ-гъуи, шыпкӀагъи хэлъэу щы-тыгъ. ЗыдӀэмыӀагъагъэ чылэм цыф кыдӀэкӀыгъэп, еджагъэу, губзыгъэу, нэшӀо-гушӀо зэпы-тӀэу щытыгъ.

Заом иветеранэу непэ кыт-хэтхэм Тхъэм псауныгъэ кӀа-рет, ТекӀоныгъэшхом имэфэ-кӀыбзэ джыри арегъӀӀэгъу. ЗӀолӀ пӀпчъ кӀынэу ыльӀэгъу-гъэр ары тэ, ахэм кыӀӀӀы-кӀуагъэхэм, тимафӀэхэр зыкӀэ-мамырхэр, тиошӀогу зыкӀӀӀа-р-гъор, тиуц зыкӀӀӀхъуантӀлӀэр, ты-гъэр фабуэ кыизкӀытфепсырэр. Арышъ, зӀолӀ пӀпчъ шъхъащэ фэтэжъугъэшӀ кылӀэжыгъэшъ.

ДЭГУЖЫЕ СурӀт.

ЕджӀркъуай — Бжыхъэ-кӀоякӀ.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКІ

Зэо мыгъор щымылагъэмэ...

Ошлэ-дэмышлэу 1941-рэ илъэсым мэкъуогъум и 22-м тыхэгъэу кытебэнэгъэ фашист техаклохэм кызыдахыгъэ кыныгъохэр сикъуаджэу Мамхыгъэ дэсыгъэхэми тхымыклэгъошхоу апшъэ кыдэфэгъ.

Сятэу Лышэ Паши (аш илъэс 40 ыныбжыгъ), сятэ-шэу Алыи (ильэс 25-м итыгъ), нэмыкӀ хульфыгъэ чъэпхыгъэхэу зыныбжыкӀэ кызытефэхэу чылэм дэсыгъэхэри юныгъом и 16-м, 1941-рэ илъэсым заом ащагъэх.

«Украинэм ташэ» — ылуи сятэ писъмэ закъо кыфитхыгъагъ тигъунэгъу лыжъэу НакӀ Саусырыкъо. Ащ ыуж бэ темышлэу сяни, сятэшим ягуащи писъмэ сценэбэхэр кӀафэ-клогагъэх. Сяти сятэшыри «зыдэхуыгъэр амышлэу клодыгъэхэу» ары ахэм арытыгъэр, ау кӀэкложыныхэм клэнэцӀхэу сяни, сянэ фэдэхэри яжэщтыгъэх.

Амыгъэтылтыжыгъэ хьадэхэр...

Сятэрэ сятэшырэм, ахэм ягъусагъэхэми лашы-шъуаши кӀарамытэу станицэу Дондуковскэм мэшлокум цырагъэ-тысыхъахи, бэлахышхом зэпшэ-тэгъэ Украинэм ащагъэх. Къалэу Львов нэсыгъэхэу чэщым пыйм исамолетхэм бомбэхэр къалэм кытыратэкъуагъэх, пыйдзэхэр къатэбанэхи мыдзэ-клолӀхэу, лашы амылӀэгъуыгъэу, зы щы рамьгъэкӀыгъэу, мэлӀэхбогъум фэдэу зэхэгъэзыхъахи, гъэрэу аштагъэх... Илъэс фэдизрэ лӀф арагъашлэу алыгъыгъэхэу якъарыу макӀэ зэрэ-

Бэрэ кыыхэкӀыгъ милицэхэр къаклохэмэ, тыкъалыхъоу. «УилӀ дезертирэу кыыхэкъажыгъ, гъэбыллыгъэу унэм ис, шъоушъэфы», — алоштыгъ. Чэц горэм кӀымэфэшхоу тиуни чы-лэу, тызэрэфэпагъэу нэбгыриш-ми а зы плэм тыхэлъэу, пчъэм лъэшэу кытеуагъэх «кыылух» алуи.

— Сыда шъузыфаер? — ело сянэ тхымыклэм.

— Кыылух, — ало мэкъуох.

— КыылухыштӀтӀп, сэ сыбзыллыгъыгъ. Нэф кӀэшъымэ шъукъакӀу, — ело сянэ мэгъуӀ.

Мыхуэхэ зэхуым пчъэр луы-хыгъ, фэмыеми. Нэбгырэ зы-щылӀ кыизэрэгъэбэнагъ. ПылӀаплэм пылӀэгъэ фуфӀэйкэ-жыым ебэныгъэх.

— Мыр зыер тыдэ щыла? — ало загъэпхашэ.

ПлӀэклор чӀэгъи, клашъуи къа-мыгъанэу къалыхъуи, сянэ тхымыклэр тӀыгурыгоу къагъа-ни икӀыжыгъэх. Тэри хъэ-щтагъэм фэдэу тыщылыгъ.

— Сэ «лишеннэм» сыфэ-дагъ сыдигъоки, — ылоштыгъэ-тянэ. — Займэм тыклагъатхэ-зыхуыкӀэ, сэц фэдэ шъузабэ-хэр зыклагъатхэрэм нахы на-хыбӀкӀэ сыклагъатхэщтыгъэ кыистепхъашыхъэхэзэ. Хъакъу-лахъхэри аугъоихэ зыхуыкӀэ-лӀэшэу загъэпхашэщтыгъэ. ШыкузекӀэтыр ягъусэу къакӀу-хэщтыгъэ. Хъакъулахыыр ямыт-мэ унэм итыр ращыщтыгъэ.

Бэлэ ят.

хыо-мышлэу дэхуыхъэхэрэр кы-сеплоштых». Сянэ тхымыклэм «учӀлӀзгъэкӀыжыгъышт» гушӀлэр зызэхехым, лым кыылауагъэм еуцолӀагъ ыкӀи унэм кӀэкло-жыгъ, ау зэзэгъыныгъэу ади-шыгъэр фэгъэцкӀагъэп. Тхъэм зериложыныу ащ ыуж зи кы-клӀэупчӀэжыгъэп...

ЛӀэжъэгъу уахътэм зы мэфэ зыгъэпсэфыгъуи, ясабийхэр зэрэцӀыкӀлэхэм пайӀ фэгъэ-клотэни ямылӀэхэу, бзыллыф-гъэхэр хашъом пкӀэнакло кӀо-штыгъэх, лухыжыгъоми коцыр гъупчӀэкӀэ раупкӀыштыгъэ. Джащ фэдэу хъазабыр ателъэу лӀф ашӀэщтыгъ.

Гъэстыныпхъэм икӀэбаркӀэ зы щысэ къэсхыин. КӀымафэ-хэр чыӀлӀэщтыгъэх, къэсэшлӀ-жыи, осым лъагъо зыпхырат-хуыкӀэ, сыккыдэмышӀэу сыдэ-тэу еджаплэм сыкӀоштыгъ. Ащ сыккыкӀыжыи зыхуыкӀэ, тиджэ-мэхъат сыккызысыжыкӀэ ти-унашъхъэ сыдӀэплӀыештыгъэ, ащ тет хъакушъхъыищым лугъо кӀиу зыхуыкӀэ гушӀлогъошхом сызӀлышӀтӀэщтыгъэ. Мэкъушъхъэ унӀжэ цыкӀлоу тятэ тыккызери-нагъэм кӀинэу сянэ рилъэгъуа-гъэр тхыдӀжэ щынагъом фэд, къӀэлотӀэжыин плӀэкӀырӀэп. Сянэ тхымыклэм сыд фэдизэу ыгу-кӀодыгъэми, зыккытигъашӀэщты-гъэп, ынӀэпс кӀехэу тӀэжыгъэп, тхыаурыхъуи зэхэтхыгъэп.

Сшыпхъу игукъэкӀыжыхэр

Заор кызежъэм сятэ зы-пшъашӀэ Марзят (Муз етӀло) фаусыгъэу илагъ. Сэ ятӀонэрэ пшъашӀэу сятэ заом защэм, 1942-рэ илъэсым щылэ мазэм и 10-м сыккӀэхуыгъэу сырилагъ.

Сятэ, Лышэ Пашэ, заом за-щэм сшыпхъу илъэсиплӀ ыныб-жыгъ нахъ мышлӀэми, зыго-рэхэр къэшлӀэжых. Сэ сятэ

Бэлэ ян.

ынагу къэсшӀэжыырӀэп, ау дащыхэ зэхуым сянэ ылапэ сӀыгъэу военко-матым тызэрӀэлуыгъэр сшыпхъу кыӀотӀэжъэу кыыхэкӀыгъ.

Сшыпхъу игукъэ-кӀыжы хылыгъэхэм мы-ри ащыщ. Ар зыхуы-гъэр 1942-рэ илъэсым игъэмаф. Тигъунэгъумэ адӀжэ (НакӀ Саусы-рыкъу, ГоцӀэхурай) ма-мэ псыхъэ кӀуагъэ. Ащ дӀэжыым сшыпхъу илъэ-ситф хуыгагъэп, сэ мӀэ-зэ зыхыкӀл сыныбжы-гъэр. Ошлэ-дэмышлэу пыйм исамолет ымакӀэ кӀэлугъ ыкӀи Хъакуры-нэхъаблэ и Фэрзэ ныбэ кыдӀэуагъ. Сянэ щалъэр

кычӀидзи, исабыймэ афӀэгъуӀэу, къэчӀэжыин зелом, ГоцӀэху-рае унэм кыӀлӀэти лыгъэкӀэ рицӀэжыгъ. «Тыда уздӀэклоштыр, гъогум утыраукӀыхъанышъ са-бийхэр ибӀэу къэбгъэнэщтых» ылуи кыфӀэгъубжыгъ. Сшыпхъу омакӀэр зызэхехым унэм илъэ-дӀэжыи, плӀэклорым сыридзи ежыым зыккыстыриубгъуагъ...

Заом кыырифыжыагъэу бэ тимылӀэпкӀэжыгъу цыфӀэу кы-дӀэхъэгъагъэр. Ахэр тпӀемычы-жыэу баракэу щытхэм ачӀэ-сыгъэх. Тыхэтэ цыгъэ мӀэшэхо-щатӀыгъэу зыцагъэбыллыщты-гъэ. «Шъори мыщ зыщыжыу-гъэбыллыгъэ шъушы», — ало-штыгъэ.

Ау тӀанэ тхымыклэм нахъ тыккызериухъумэщтыр ымышлӀэу Даурмэ адӀжэ (тпӀемычыжыэу щысыгъэх) тицӀэщтыгъэ: ахэр ныоми, лыжыыми, клӀэлэ ныб-жыкӀэхэми бӀэу зэхэсыгъэхэти,

Бэл.

ныгъи. Зятэ зилӀэхэм тӀахуа-псэзэ кӀэтхыгъ. Чылэм силӀэ-гъухэу зятэ зилӀэу дэсыгъэхэм ящылӀэклагъэмрэ сэ сыккызэ-рӀэтӀджыгъэмрэ зэбгъапшэмэ, бӀкӀэ зӀпӀэчыжыагъ. БлыпкӀэ пы-тэ зыготымрэ уфагъэу, цыцӀы-гъэу кӀэтӀджырӀэмрэ зӀфӀэбгъэ-дӀэнхэ плӀэкӀыштӀтӀп. «Ты шъуи-лӀэп, шъукъэзыухъумэн щылӀэ-пышъ, шъуэфӀэсаккыжъ» — джа-ры гъэсепӀтхыдӀэу тилагъэр...

Тятэ кӀэкложыныым тыщы-мыгъуыжыи зэхуым, нэмыкӀ гушысэхэр тилӀэхэ хуыгъэ. Тятэ тхымыклӀэхэр зэрӀэклодыкӀае-хэр, зыфӀэклодыгъэ хӀэгъэгум зыгорӀэушӀтӀэу ыгу кӀэкӀыжы-хэу, тэ тыккызэрӀэклӀыгъэри зыщамыгъэгъупшӀэнэу тыфай. Илъэс пчъагъэ хуыгъэу мы лӀо-фым ехылапӀагъэу законхэр кыдӀэкӀых. Бэмэ яфӀэшъуаш а фӀэгъэклотэныгъэхэм кыизэра-хиубытӀэхэрэр, ау сӀэц фэдэ-хэм джыри ячэзыу къэсыгъэп тыныбжыхэр илъэс 70-м кӀе-хуужыгъэми.

КыизэралытӀэрэмкӀэ, сӀэц фэдэу заом ибэ ышыгъэхэу джырэ нэс фӀэгъэклотэныгъэхэм кӀахымыубытагъэу щылӀэр мини 150-рэ фӀэдиз. Ар кыизалы-тагъэр 2011-рэ илъэсыр ары. Илъэс зыщылӀлым джыри а пчъагъэр нахъ макӀэ хуыгъэ. Ар хӀэгъэгъушомкӀэ бӀэп.

ЗыкӀи гум ышӀтӀэрӀп, сезэ-гъырӀэп «ЗыдӀэхуыгъэр амышлӀэу клодыгъэ» аралонэу дзӀэклӀлӀ тхымыклӀэхэу клодыгъэхэм.

Тэ тыбыслымынэнышъ, ТекӀо-

КыизэралытӀэрэмкӀэ, сӀэц фэдэу заом ибэ ышы-гъэхэу джырэ нэс фӀэгъэклотэныгъэхэм кӀахи-мыубытагъэу щылӀэр мини 150-рэ фӀэдиз. Ар кы-залытагъэр 2011-рэ илъэсыр ары.

хуыгъэр зылӀэгъуыгъэ фашист-тым мӀэзым хицӀэхи зешитӀур щуикӀыгъ. ИлъэсыбӀэм кыкӀлоцӀ тызӀэжӀэрэ тятӀэхэм кӀяхуылӀэгъэ шыпкӀэр зытшлагъэр 1990-рэ илъӀэхэр ары.

ДжарӀэушӀтӀэу ахэр амыгъэ-тылтыжыгъэ, амыгъэежыгъэ хъадэ хуыгъэх. Ащ нахъ тхыа-мыкӀагъоу сыда цыфым кӀе-хуылӀэн ылӀэкӀыштыр?!

«ЗыдӀэхуыгъэр амышлӀэу кло-дыгъэх» алуи хӀэкӀыжыгъэх. Уп-чӀи, лӀофыгъуи щылӀэжӀхӀӀп, тэ-ри тыщымылӀэжыым фэд.

ТыздӀэхуыгъэр амышлӀэу тэ тыкӀодыгъэп,

ЗышӀэн фӀэжъэм

гъунэ кыӀтӀыфыгъэп,

«ЗыдӀэхуыгъэр амышлӀэу»

тэ кыӀтаӀауагъ,

Мыхъуныр зылауагъэм

дырагъэштагъ.

кӀэлӀэкъутӀэкъо БӀэчмыз.

Хъазаб макӀлӀп сянэ ыцӀэчыгъэр

«ЗыдӀэхуыгъэр амышлӀэу кло-дыгъэх» алуи тхылӀэу кӀара-гъэхыгъэм тӀэркӀэ, зӀокӀыбым щылӀэхэмкӀэ, бӀэлахъэу кыпы-кӀыгъэр бӀэ.

«КыисӀэбӀэнхэу дӀэзгъӀэщты-хӀӀп», — ылоты, тӀанэ хатэм кыдӀэкӀыгъэ лӀэжыгъэр е бы-лымӀэу шагум дӀэтыр ыцӀэщтыгъэ.

Джащ фэдэу илъэс горэм сянэ «сфӀэлыгъыжыгъыштӀтӀп чӀэ-мыр» ылуи шлуаригъэбзи, лыр лӀэжыгъэкӀэ, — тыгъэгъазӀэ, натрыфкӀэ ыхъожыгъагъ. Тыгъэ-гъазэр дагъэ аригъэшлынышъ ыцӀэнэу, нахъ фэдэ зэрӀэхуы-щтым тетӀэу зешӀуигъэкӀын ыгу хӀэллыгъ. Ау ежъ зӀэрымӀоу лӀофыр кычӀэкӀыгъ. «Тыгъэгъэзэ тыгъуыгъэр пщӀэфыгъэ» алуи аубыты, хъапсым чӀагъӀтӀыс-хъагъ тэ зыныбжы имыкӀуыгъэ зӀэшыпхъуитӀум унэм тыккы-рани. А хъапсыр зыдӀэщыты-гъэри, зӀэрӀкӀымѐфагъэри, сшы-пхъурэ сӀэрырӀэ плӀэтэхъо фабэ сянэ фӀэтхыи тызэрӀэклогагъэри къэсэшлӀэжых.

— О уадыгъ бзыллыфыгъ, сшыпхъум уфӀэд, тыгъэгъэзэ ты-гъуыгъэр кыыозыцагъэр къалуи утӀупщыжыгъышт, — кырало-штыгъэ сянэ, ау зыкӀи афӀеу-цолӀагъэп. МафӀэ горэм кӀеуп-чӀыштыгъэ лым сянэ кыыри-луагъ: «Хъапсым учӀлӀзгъэкӀы-жыгъышт мыщ фэдэ зӀэзэгъыны-гъэ зӀэдӀшлымэ, тхыамафӀэм тӀо-садӀжэ укъаклозэ чылэм мы-

Сятэ фэдэу амыгъэтылтыжыгъэ хъадэ ху-гъэхэм тыдэ щыфӀэхыгъэхэми апсэ цыкӀлӀхэр Алахъталэм лыӀӀэсынэу тафӀӀӀэлошт, КъурӀа-ным тафеджӀшт.

нахъ щынӀэгъончӀэу кыыщыху-штыгъэ. «ЗӀогорэм яплӀэклор чӀэгъ-сычӀлӀпшыхыи зыщызгъэбыллы-гъагъ», — ело сшыпхъу. «Сыда тэ плӀэклор чӀэгъ тилӀэба», — ылуи, тӀанэ тадӀжэ тыккыщӀэжы-гъагъ. ТыккыздӀэкложыгъэм нӀэ-мыцӀхэр кыдадӀэхэи, шагум дӀэ-тыгъэ бжъэматӀи, чӀэти — агъо-тыгъэр зӀкӀэ аштӀэгъагъ.

Заор хъазабым ихъазабыжъ

Сятэ ащ сӀимыхыгъэемэ, нӀэ-мыкӀ шыпкӀэу сигъашӀи си-щылӀӀкӀэ-псӀэукӀи гъӀэпсыгъэ ху-

ныгъэм и МафӀэ кыизщысырӀэм а зӀо мӀэхъаджӀэм хӀэклодагъэ-хэм Тхъэм джӀэнӀт кӀариты-нэу тафӀӀӀӀӀлошт. Сятэ фэдэу амыгъэтылтыжыгъэ хъадэ ху-гъэхэм, тыдэ щыфӀэхыгъэхэми, апсэ цыкӀлӀхэр Алахъталэм лы-ӀӀэсынэу тафӀӀӀӀӀлошт, КъурӀа-ным тафеджӀшт.

Ащ фэдэ бӀэлахэ цыфмэ кӀафӀэмыкложыныу, мамырны-гъэ тилӀэнэу, тисабыйхэм Тхъэм гуӀлӀгъу кӀафишлыныу Алахъ-талэм телъӀэу.

ЦыкӀкӀу БӀэл.

КӀлӀзэгъӀджӀэн лӀофшӀлӀным иветеран, АР-м гъэсэны-гъэмкӀэ изаслуженнэ лӀо-фыш.

ТВОРЧЕСКЭ ЗЭЙКІЭГҮ-ЗЭХАХЬ

Адыгэ Республикэм и Лъэпкэ тхылъеджапэ мэлыльфэгүм и 15-м, 2015-рэ ильэсым адыгэ графикэу, прозаикэу, публицистэу, Урысые Федерацием ильэпкэ сурэтышлэу Къат Теуцожь кызыхыгүгэр ильэс 70-рэ зэрэхыгүгэм ыкIи итхылъыкIэу «Год жестокий, восемнадцатый» зыфилорэр кызырэдэкигүгэм афэгъэхыгүгэ творческэ зэхыхь шылагъ.

Уахътэм дэлорышлэрэ сурэтыш

МэфэкIыр хьакIэщ шьуашэм ильэу гъэпсыгагъэ, Iэпэласэм илофшлагъэхэр кызылотыкIырэ тхылъ кыгъэлъэгъоньыр ыкIи сурэтыш цIэрылом ищыIэныгъэ, итворческэ гъогу уафэгъгъэ нэлосэрэ электроннэ слайд-фильмэу «Художник, пишущий время» зыфилорэр кыщыагъэ-лэгъуагъ.

Иофтхьабзэм хэлэжыагъэх лъэпкэ интеллигенцием щыщхэр, гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэрашэм ыцIэ зыхьырэм, АР-м и Лъэпкэ хьарзынэщ ялофышлэхэр, АКЪУ-м искусствэхэмкIэ иинститут икIэлэгъаджэхэр ыкIи студентхэр, Къатим ичыплэгъухэр, икъоджэгъухэр, иныбджэгъухэр, иунагъо щыщхэр, итворчествэ лыпллэхэу зигунэхсхэр, искусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжэу У. Тхьабысымым ыцIэ зыхьырэм щеджэрэ ныбжьыкIэхэр.

Иофыгъом изэхэщэн-гъэхьа-зырын фэгъэгъагъэу, тхылъеджапэм илофышлэ чанэу **Кучмэз Аминэт** зэляшлэрэ сурэтышлэу Къат Теуцожь имэфэкI шүфэс гушылэклэ кызылуиыхыгъ. Лъэпкэ тхылъеджапэм иколлектив ыцIэклэ юбиларым имэфэкIкIэ фэгъушлэу, розэ кыгъэгъэхэр ритыгъэх.

Адыгэ хьакIэщыр кIэлэцIыкIуэ акъыл кызушыплэ ыкIи еджэплэ шъхьалэ зыфэхыгъэу Теуцожь имэфэкI оредыло купэу «Жыуым» иорэдшэ шъхьалэу **Нэгъой Заур** юбиларым икIэсэ ижырэ мэкъамэхэмкIэ лъыгъэклотэу. «Шэбатныкыо иорэд» ыкIи къамылым кырыгъэлогъэ кышэо оредхэм аригъэдэлугъэх.

МэфэкI зэхыхьэр зэкIэлъыкIокIэ-зэкIуныгъэ хэлэу зерищыагъ искусствоведэу, шэныгъэлэжыу, гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым илофышлэу **Къуекъо Марыет**. Ащ кIэклэу Тхьэр зэчыибэкIэ кызытэгъэ Къат Теуцожь ищыIэныгъэ ыкIи итворческэ гъогу кырылотыкIыгъэх. Исурэтшыгъэхэри, игушылэ тхыгъи пылухьанчъэу осэшлэ зэралэр мызэу, мытлоу кIигъэтхыгъ, кыралыгъо шүхьафтыныбэ кызырэрэпэсыгъэм, ихудожественнэ Iэшлагъэхэр кыгъэлъэгъон 50-у зехищыгъэм ильэс ыкIи чыплэ зэфэшъхьафхэм кызыррашигъэлъэгъуагъэхэм, альбомхэр, тхылъ-каталогхэр уагъэгъуазэу зэриIэхэм ягугъу кы-

шыгъ. ЩытхьуцIэ лъэгабэу Къат Теуцожь кыфагъэшъошагъэхэр илофшлэн гуетыныгъэ-кIэ, ишэныгъэ иныкIэ, иамал кIуачIэклэ, иIэпэлэсагъэклэ кызырэдихыгъэхэр кылуагъ. Гушылэр гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым илофышлэ шъхьалэу, Шэуджэн районым ицIыф гъэшлэуагъэу, тарихь шэныгъэлэжышхоу **Бэджэнэ Мурат** фиgъэшъошагъ. Лъэпкыым, хэгъэгум апашъхэ шүлэжыгъэ ин щызилэ Iэпэлэсэу Къат Теуцожь тлоу зэголь имэфэкIкIэ ар ыгу кыделэу фэгъушлэу. Лъэхьан тарихь хыгъэ-шлэгъэ хьазабэу 1918-рэ ильэсым игумэкл-лыуэ зэхышлэу, тарихь романэу «Год жестокий, восемнадцатый» зыфилорэр акъылкIи, шэныгъэкли,

бзэ-хабзэкли физэшлэу, шъхьацышъор кыгъэтэджэу кызыритхыгъэр дэгъугъэу фильэгъугъ, псауныгъэ илэу, иамал джыри изышъ, илофышлэу лъыгъэклотэнэу фэхьохыгъ.

Тарихь шэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу, гуманитар ушэтынхэмкIэ институтым тарихьымкIэ иотдел ипашэу **Мэкуэлэ Джэбраилэ** гуапэ хигъуатэу гушылэр ыштагъ. Непэрэ хыгъэ-шлэгъэ мэфэкIэу зыфызэхъагъэхэр анахь кызыгъэшъошлэуагъэу тхылъыкIэу, тарихь романэу «Год жестокий, восемнадцатый» Къат Теуцожь ия 7-рэ тхылъэу бэмышлэу кыдэкIыгъэр арэу ылытагъ. Теуцожь имонографии зэреджагъэр, зэрифэшъуашэу Иоф зэрэдишлагъэр, кыIэтыгъэ тарихь темэр анахь мэхьанэ зилэ тарихь пычыгъо дыджэу — граждан заор зэрэкуагъэм, ащ адыгэхэм, анахьэу зэкIэ Темыр Кавказым ис лъэпкхэм, хьазабэу щачэчыгъэр, лыпс-нэлсыбэу щычъагъэр з-

лажэр кызырэщылоагъэхэр ипсалэ ащ щыхыгъэунэфыкIыгъ. Тхылъым ирецензентэу зэрэщытыр кылуагъ ыкIи Къат Теуцожь итхылъ уасэу ритыгъэм, дэгъугъэ шапхэр лъэныкыуабэкIэ кIигъэтхыу, кеджагъ. Лъэпкыым итарихь шлэгъэ зыуээнкIырэ тхыгъэ-лофшлэгъэ-шхо Теуцожь кызырэлэклэклигъэр кIигъэтхыгъ, джырэ мафэхэм тилэпкэ кырыкIуагъэр тшэнымкIэ тхылъыр Iэрыфэгъу хэткIи хьунэу ылытагъ.

Зэляшлэрэ бзэшэныгъэлэжыу, гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым бзэмкIэ иотдел ипашэу **Гыш Нухъэ** Къат Теуцожь Тхьэр кызыфэупсагъэу, кызэтагъэу шэныгъэ-акъылкIэ, Iэшлагъэклэ ылытагъ. Теуцожь зэрэлофышлэклэшхор — исурэтхэр — графикэм, живописым, акварелым арылхэр зэрэлэжэхэм, зэрэгохьхэм ямыза-кыоу, ылапэмэ агъэчырэр зэкIэ, бзэ кыбзэ дахэкIэ кытхын зэрильэкIырэр, зэрэсурэтышлэ иным кыщымыуцоу,

Илофшлагъэхэм осэшлэ кызыррафашыгъэм щытхьуцIэ инэу Къат Теуцожь кыратыгъэхэр кызырэлэклэуагъэхэр — Адыгэ Республикэм ыкIи Урысыем язаслуженнэ сурэтышлэ, 2007-рэ ильэсым, апэрэу АдыгеимкIэ «Урысыем ильэпкэ сурэтышлэ» зыфилорэ щытхьуцIэр, АР-м искусствэхэмкIэ икыралыгъо шүхьафтын 2009-рэ ильэсым кызырэлэжыгъэр, цыф еджэгъэ-гъэсагъэм игушысэ зэрэлажырэу кыаушы-хьатыгъэу ылытагъ. Лъэпкыым ыцIэ зылэтэу, лъэпкыым шүр фэзыгъэбэгъорэ Къат Теуцожь узэрыгушхон цыфэу, сурэтышлэ инэу, тхэкIо гъэшлэгъонэу, Иоф сыдигъуи лъыкIэзыгъахыу, дэгъоу зыгъэцакIэу, шъхьэклафэ зыфэозыгъэшлэу зэрэщытыр кIигъэтхыгъ.

МэфэкI зэхыхьэм Къат Теуцожь ильэсыбэм кыаклоцI ныбджэгъуныгъэ дызилэхэу, ышъхьэ кырыкIуагъэм, итворчествэ зэрэуцугъэм щыгъоза-пэхэу тарихь шэныгъэлэжышхоу **Ацумыжэ Казбек**, фило-

хырэр, зэчыи хьуау зэрэхэ-лпыр, гупыкI ин илэу исурэтшыгъэ купхэр икыуаджэу Гьобэкыуае, АКЪУ-м, Лъэпкэ тхылъеджапэм, IэкIыб хэгъэгъоу зыдэщылагъэхэм шүхьафтын зэрафишыгъэхэр, адыгэ лъэпкыым идэхэлэуатэу зэрэщытыр кIагъэтхыгъ.

Къат Теуцожь икыгъэлъэгъонхэм язэхэщаклоу, шүшлэклоу **Чэтэо Ибрахимэ** псэлэу фэбэ кышыгъэ:

— Хэти ышъхьэ Иоф зэшлэу-хы, — кылуагъ ащ, — ау ахэтых Хэгъэгум, лъэпкыым афэлажыхэу. Тэ ащ фэдэу тилэхэм апэр непэ тызфызэлэу-кIэгъэ Къат Теуцожь. Акъылэу, зэчыеу сурэтымкIэ, ипроизвениехэмкIэ хэлъымкIэ тикультурэ кыIэтыгъ, лъэпкыыр аригъэшлагъ. Тэри тызэригъэплъыжыгъ, сэ лъэшэу сыфэраз. IэкIыб кыралхэу адыгэхэр зэрысхэм — Сирием, Иорданием ащылагъ. Тыркуем (Стамбул, Анкара) исурэтхэр кыащдгъэлъэгъуагъэх, 2014-м Дюэджэ шылагъ, Иоф кышшишлагъ. Ащ щыпсэурэ адыгэхэм ялэпкэ зэхашлэ кыгъэгъушыгъ, кыIэ-тыгъ, ар цыфыгъэ хабз.

АР-м и Лъэпкэ хьарзынэщ илофышлэу **Ишъынэ Саидэ** тарихь романыр ытхы зэхум Къат Теуцожь яматериалхэм Иофышхо зэрадишлагъэр, тарихь шыпкыагъэр илэубытыплэу зэрэтхыгъэр кылуагъ. Сурэтышым, тхаклом итворчествэклэ кыгъэлъэгъон ин зэрэзэхашагъэр ыкIи зышлои-гъохэр еплъынхэ ащ зэралэ-кыштыр кылуагъ.

Фэбагъэ зыхэлл мэфэкIым кIэху гушылэр кышчылуагъ Теуцожь икъоджэгъу ныбджэгъоу, медицинэ шэныгъэхэмкIэ докторэу **Даутэ Юрэ**.

— Непэ мы Теуцожь псэлэу фэбэ Iэшлэу фэшъула-гъэр зэкIэ кIэзыгъэнчъэу Гьобэкыуае фэхыгъ, стIупшыгъэ, — кылуагъ. — Зы кыуаджэ тыщанлугъ, зы еджапIэ тыщеджагъ (сэ сынахыж), ау Теуцожь ишлагъэклэ бэкIэ сапэ ишыгъ. Къоджэдэс лэжыа-кIэхэм япортретхэр зэкIэ ышыгъэх, Теуцожь Цыгъо ыусыгъэ поэмэхэр исурэтхэмкIэ тынэ кыкIыгъэгъуагъ. Кыуаджэм уринасып, урилотакIу, Теуцожь. ИсурэтхэмкIэ, ипроизвениехэмкIэ блэкIыгъэмрэ тищылаклэрэ зэлпхыгъэ. ЗэкIэ уитворчествэ плуныгъэ мэхьанэшхо зилэу сэлъытэ, непэ ныбжьыкIэхэр мы залым зэрэчIэсыгъэхэми сигъэгъушлэу, зыгорэ атхьакIумэ имыIонэу хьуштэп. ТхылъыкIэм, тарихь романым ия II-рэ кытэдзэ-жыгъо сэ спшэ ифэнэу сэгъуэ ыкIи исэлъхьэ.

Цыфыгъэ пшэрылэ иныр зэшлэу хэу мы чIым щыпсэурэ сурэтышлэу, тхаклоу, цыфэ зафэу, икъоджэгъоу Къат Теуцожь «тхьауегъэпсэу» а зэкIэ-ми апае рилуагъ.

Цыф Iэпэлэсэм ищыIэныгъэ ыкIи итворчествэ зыхэдэлэгъэхэ уж ныбжьыкIэу зэлукIэм хэлэжыхэрэм Къатым упчIэхэр ратыгъэх, джэуапхэри агъотыгъэх.

Уахътэм дэлорышлэу игъашлэ клещы Къат Теуцожь. Шоу ышлэрэр ежьми, адыгэ лъэпкыими афэбэгъонэу фэтэлэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан мэфэкIым кышчытырихыгъэх.

адыгэ литературэм, публицистикэм ахэуцон зэрильэкIыгъэр кылуагъ. Ыбзэ зэрэбаир, зэрэлупкIэр, шлэгъэ гъэшлэгъон, гупшысэ лэжыгъабэ зэриIэр — адыгабзэкли, урысыбзэкли зэфэдэу зэрэтхэрэр хигъэунэфыкIыгъ. Итхылъхэр кылуа-тэрэмкIэ узIэпашэу, бзэмкIэ зэрэзэгъэгъагъэхэм ягугъу кышыгъ. Щысэхэр кыхыгъэх.

Зэхыхьэм псэлэу фэбэ кышчышыгъ АР-м исурэтышлэхэм я Союз итхьаматэу **Хьуажэ Рэмзэнэ**. Зэляшлэрэ сурэтышлэу, график Iэпэлэсэу Къат Теуцожь «ылэ дышэр кыпэ-зы» зыфалорэмэ зэрэщытыр, ащ ишыхьатэу, исурэт кыгъэлъэгъон зэфэшъхьафыбэ пчъагъэу хэкум, республикэм, Къыблэ шьолъырым, Урысыем, Москва ыкIи IэкIыб кыралхэм — Венгрием, Болгарием, мы аужырэ ильэси 10-м КъокIыплэ Благъэм ащызэхыцэхэрэм, тидэ щылэ адыги, нэмыкI цыф лъэпкхэми ашлэнхэмкIэ яшлэуагъэ кызырэлэуагъэр кIигъэтхыгъ.

логие шэныгъэхэмкIэ докторхэу **Щэшлэ Щамсэт, Мамый Руслан**, усаклоу **Николай Миллиди**, КъокIыплэм щыпсэурэ лъэпкхэм искусствэхэмкIэ я Къэралыгъо музей ипашэ игуадзэу, хэкум культурэмкIэ игъэ-лорышлэплэ ильэсыбэрэ ипэ-щэгъэу **Пэнэшъу Руслан**, АКЪУ-м ипрофессорэу, физикэ-хысап шэныгъэхэмкIэ кандидатэу **Блэгъожэ Заур**, Адыгэ лъэпкэ культурэм зезыгъэлэ-тыгъэхэу, зэляшлэрэ артистэу **Пэрэныкыо Чэтибэ**, модельер-конструкторэу **СтIашъу Юрэ**, театроведэу **Шъхьаплэжъо Къэсэй** лъэныкыо зэфэшъхьафхэмкIэ кыкIуаплэхэзэ, Къат Теуцожь итворчествэ — исурэтшыгъэхэм, ихудожественнэ произвениехэм ыкIи мы мафэм лъэтэгъэуцо зилэгъэ тарихь романыкIэу «Год жестокий, восемнадцатый» зыфилорэм уасэ афашыгъ. Къат Теуцожь имэфэ кыэс Иофшлэн ыкIи игушысэ зэкIэ иадыгэ лъэпкэ фэгъэ-загъэу, фэгумэклэу зэрэзэшлэу-

(Къызыкълъыклорэр
мэлылфэгъум и 16-м
кыдэкыгъэ номерым ит).

Ичрам. Угуклэ упшъыгъэн
фай.

Лора. Сызхэтыр нахьыбэ-
рэ сщэчынэу кӀуачлэ силэжъэп.

Ичрам. Ар хуштэп, сип-
шашъ. Уицыхъэ зытемылпы-
жыным нахъ дэй шылэп. Сэ
зэгорэм сыгу рихыгъэ пшъа-
шэмклэ чыплэ зэжъу сызе-
фэм, ащ фэдэ мэхэагъэу кыс-
хэфэгъагъэр ары джы моуштэу
шъоным нэмыкӀырэ гужьыдэ-
гъэкл симылэжъэу сыкъызклэ-
нагъэр. Сипхорэльфымрэ оры-
рэ джащ шъуегупшыси, шъуи-
насып гъунэм нэс шъуфэбан.
(Мэтэдджыжьы.)

Лора. Адэ уежъыжыгъа? Ма-
мэ дэжъ узэримыхагъэр ышлэ-
мэ ыгу къеонба?

Ичрам (Ӏаутлэ ешы). Уятэ
зэрэспӀэгъугъэр къыослонэу ары
сыкъызкӀыдэхъагъэр. (ДэкӀы-
жыи, Лори унэм ехъажьы.)

ПӀухъу.

ЯплӀэнэрэ къэшыгъу

ХьаблэкӀомэ ящӀагу. Гъэ-
мэфэ пчэдэжъ ошлӀу чыӀы-
тагъ, бэмышлӀу къыкӀокыгъэ
тыгъэр къыкӀыплэ лъэныкъом-
клэ къыщылъэгъорэ чыгхэм
гъожъ хуэрэшхоу къапхырэ-
псы. **ГоцӀамыдэ** изакъоу зы-
гъэпсэфыплӀэм чӀэсэу бжы-
ныфыр еукъэбзы. Мэд унэм
къекы, ыдэжъ къэкӀо, еты-
сэхы.

Мэд. Бжыныфым машлор
къыхогъэхы, ащ фӀэдызым
епшӀэщтыр сшӀэрэп нахъ.

ГоцӀамыд. ЕшлӀэщтыри сшӀэ-
рэп, сыгу мапэшъ, сзукъэб-
зы. КӀо ШамсӀт бжыныфшы-
гъур ыухыгъэу ылоу зэхэсхыгъа-
гъэшъ фӀэсшӀын, нэмыкӀ гъу-
нэгъумэ ащыщи фаеу кыи-
чӀӀэми естын.

Мэд. Адэ дэгъуба...

ГоцӀамыд. Ори узыкӀэмычъы-
ерэр сшӀагъоти.

Мэд. Сычыешъурэп, зыго-
рэ къысщӀӀӀэ зэпыт.

ГоцӀамыд. А пшашъэм унэр
боу зэгъокышхо кышлыгъ.

Мэд. Кышлыгъэ къодыеп,
сабий ибэмэ афӀэдэу тыкыгъэ-
нагъ.

ГоцӀамыд. Сыгу анахъ хӀкы-
рэр, гукъао зӀрилэр къӀпшӀэнэу,
шъӀэфэу ышъхъэ унэм зӀрери-
хыжыгъэр ары. Ыгу рихыи-
пӀэу къыфӀэсщӀэфыгъэгъэ джэ-
нэ дэхэ дӀдӀри зыщылъагъэп.

Мэд. ЛӀжъапкӀӀэу ептыщты-
гъэри ымыштагъэу пӀуагъэба.

ГоцӀамыд. Мазэ къӀэс ет-
тынэу зыфӀтлогъагъэм фӀэгъэ-
хъузи истол фытеслӀхъэщтыгъ,
ау зы сомӀкӀи ежыр хэмы-
лабӀэу кытыринагъ.

Мэд. Ары, щӀэч хӀэлӀӀӀ, зыго-
рэм гукъао ригъэшлыгъ а пшъэ-
шъэжыем, ауштӀэу дӀзекӀуагъэр
сшӀэрэп нахъ.

ГоцӀамыд. Сэ ыгу зӀрэхӀэ-
гъӀкышъун щылагъэп, пхуу си-
лагъэмэ къызӀрӀсфышчымыты-
щтыгъэу, къысфимышлӀжыырэр
щымылӀэу къыздечӀӀкыштыгъэти.

Мэд. Олахъэ а мӀзӀ зы-
щыплӀӀэу къызытхэсыгъэм фӀэ-
багъэу унэм къырилӀхъагъагъэм
сыгу псынӀкӀӀэ дӀдӀэ кышлыгъэу
сӀри сыхэтыгъэм.

ГоцӀамыд. ШамсӀт егъашӀи
кыӀлоу зэхэсхыгъэп ащ пхуу
закъоу зытегуыӀхъэзӀ ыплӀгъэм
зӀ нахъ мыхъуми ылъакъо
къыфитхыкыгъэу. Мыдрэм сӀ
сырянягъэп, сырилахылыгъэп,
сигъэтысыти, слӀакъохэр кыс-
фитхыкыштыгъэх. Ащ фӀэдэу

ХЪУРМЭ Хъусен

ГоцӀамыдэ инысӀэхэдакӀ

КъэшыгъуиплӀ хуэрэ пӀес

ХЭТХЭР:

ХьаблэкӀо Мэд — пенсием щыӀэ хуль-
фыгъэ лъӀэгъупхъ.

ХьаблэкӀо ГоцӀамыд — Мэд ишъхъэгъус,
ильӀэс 50 фӀэдиз ыныбжъ.

Заур — ахэм яклӀӀэ закъу.

Ичрам — ГоцӀамыдэ ышнахъыкӀ, ильӀэс
40 горэ ыныбжъ.

Рузан — Заур игъунэгъу, быдзыщӀэ зӀ-
дешъуагъэх.

Линара (Лора) — Заур икӀэзӀӀэн.

Шыклор ИслӀам — Заур иныбдӀжӀэгъу.

МӀдин — анашист, ИслӀам ишъӀэгъу.

ШамсӀт — гъунэгъу шъуз.

СурӀэтыр
авторым ышлыгъ.

къысфыштыгъэ сипшъэшъэ-
жые хуупхъэ дышъэ цыклӀур
джы симылӀэгъоу тауштӀэу сы-
щылӀэщта?! (Ыгу кыизӀэхӀхъэ,
гъыныр кыхӀедзӀ.)

Мэд. НӀпсыкӀӀэ джы ащ хӀп-
шыхъажьын щылӀӀ. Тызщыгугъы-
нэу къӀнӀжыырэр тӀри тиджӀэ-
гъуагъэпышъ, шлӀу горӀӀӀэ ежъми
ыгу тыкынагъэмэ, зыкыгъэ-
лъагъозӀ ышӀынэу ары.

ГоцӀамыд (зӀлӀунӀжыын ымы-
лӀӀӀӀӀӀӀ игъыни ипыхъани зӀ-
хӀтӀӀӀ). Ащ зыкыздигъӀӀӀӀӀ-
гъожьын щылӀӀ... ауштӀӀэу ти-
пшъашъэ зыкӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
къызгъурыло фӀежъагъ.

Мэд. Ара?

ГоцӀамыд. ЗӀклӀэ зилажъэр
тишъӀӀӀ фӀэмыфыжъ ары.

Мэд. Сыда ащ илӀӀжъӀн ылъӀ-
кыштыр шӀонагъӀӀ, зыщыхъуа-
гъӀӀ, ежыркӀӀӀ а пшъӀӀӀӀӀӀӀ-
ер имысыгъахэм фӀэдагъэм?

ГоцӀамыд. Тхъэм зыщыригъа-
хъоштыгъоти, мыхъуми зыгорӀэ
зӀралоньӀеба. УпшъӀӀӀӀӀӀӀӀ
гъоу псынӀкӀӀӀ пшӀошӀа Заур фӀэ-
дӀ клӀӀӀ лъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
римыдзӀӀӀ зы унӀэ удисыныр?

Мэд. Орба сӀӀо ренӀӀӀу сыхъ-
зыгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
клӀӀӀӀ дӀгъу илӀӀӀ.

ГоцӀамыд. ДжауштӀӀӀӀ пчъа-
гъӀӀӀ кысылуагъ шъхъаеи, ащ
кыкыӀырӀӀ ныла уклӀӀӀӀ зыкъӀ-
цӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
уилӀум-пӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
ебгъӀ-
шӀынӀӀӀ. Заур инӀӀӀӀӀӀӀӀ пӀӀӀ
зӀклӀӀӀӀӀ зыкытыфигъӀӀӀӀӀӀ, шъ-
фӀӀӀӀ тхӀӀӀӀӀӀӀӀӀ.

Мэд. КӀо зилажъэр къӀӀбгъо-
тыгъэмэ, джы угу нахъ псынӀкӀӀ
хъун. (ПакъырӀдӀӀӀ кыкӀӀӀӀӀӀӀ,
унэм ехъажьы.)

ГоцӀамыд. СикӀӀӀӀӀ илажъ
адӀ, цӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
хыгъӀӀӀ, ынӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
мыхъажъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ.

Заур чыӀе нӀхъо-нажъоу
*фышъхъэзӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀ, ыпкӀ
зӀкӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ*

Заур. Сыда сӀӀӀӀӀ шъумыгъэ-
чыӀежъхъӀӀ ащ фӀӀдизӀӀӀ нӀф-
шъагъом шъузӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ?

ГоцӀамыд. О уичыӀе кыӀӀӀӀ-
рӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
тӀзыгъапӀӀӀӀӀ кыбдзӀӀӀӀ.

Заур. Шъо шъузӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
сыкыкӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
пшӀошӀа?

ГоцӀамыд. ТызӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
типшъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ.

Заур (кыгурымылӀӀӀӀӀӀӀӀ
фӀӀдӀӀ). Ы-ыи, ара сӀӀӀӀӀ? Шъуи-
пшъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
пшъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
гъэм фӀӀдӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
зы-
щыжъуӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
хъугъэ ны-
лӀӀ.

ГоцӀамыд. Ащ фӀӀдӀӀ цыф
лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ

пшӀошӀа?

Заур. ЗызӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
жъугъотыгъ...

ГоцӀамыд. О уигъапӀӀӀӀӀ
арба ышъхъэ зыкырихыжы-
гъӀӀ.

Заур. СӀӀӀӀӀӀӀӀ, ара?

ГоцӀамыд. Уилажъ унэм
кыӀддесыфӀӀ гугъыӀӀ дахӀэ горӀ
ужӀӀ кыфыдӀӀӀӀӀӀӀӀӀ.

Заур. Джа угу римыхъӀӀ
нӀпч ипфыгъагъэм зӀрӀтӀӀӀӀӀ
щылагъӀӀӀӀӀ ары.

ГоцӀамыд. ТхъапшырӀэ
кыӀослӀӀӀӀӀ а Тхъэм ыгъӀӀ-
нӀхъуным игугъу нахыбӀӀӀ
кыӀсфӀэмышӀынӀӀ.

Заур (мӀтӀӀдджыжьы). Зыб-
гъӀӀӀӀӀӀӀӀ пӀӀӀӀӀ уфит Тхъэр
кыӀхӀӀӀӀӀӀӀ о бгъӀӀӀӀӀӀ-
гъахъшъ. (Унэм ехъажьы.)

ГоцӀамыд (губжыгъӀӀӀ ыкӀо
кӀӀӀӀӀӀӀӀ). ЗгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
сыкӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
шыпкӀӀӀ ары ыгъотыгъӀӀ.

Ичрам (шагум кыдахъӀӀ, Го-
цӀамыдӀӀ дӀжъ кыаӀӀӀӀ кӀӀӀӀы-
зыхъукӀӀӀ, пхъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ зыкы-
тыриӀӀӀӀӀӀӀ фӀӀдӀӀӀ зешӀы).

Ичрам. Шыпхъуахыжъыр,
уагъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ сӀӀӀ?

ГоцӀамыд. УипхъорӀӀӀӀӀ
арба сӀӀӀ. ТӀӀӀ мыкӀӀӀ, ятӀӀӀ
сӀӀӀӀӀ, пшъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
лажъӀӀӀ тымышӀӀӀӀ тызӀӀӀӀӀӀ
жыгъӀӀӀ тыгъӀӀӀӀӀӀӀӀ, ежъми
а цӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
жыкыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
АрӀӀӀ, ори сыда уз-
фӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
пчӀӀӀӀӀӀӀӀ нӀф-
мышӀӀӀӀӀ тыдӀӀ укыӀыгъа?

Ичрам. А, сшыпхъу лъӀӀӀ,
ощ нӀмыкӀӀ жъӀӀӀ зы кӀӀӀӀ-
тӀӀдӀӀӀ кыӀпшӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. ЩӀӀ-
гъумӀ бӀдзӀӀӀ сежъагъӀӀӀ, ума-
кӀӀӀ кыӀыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
дӀхъагъ, ХъамедӀӀӀӀӀӀ кыӀдӀ-
кыӀӀӀ, имашинӀ кыӀгъӀӀӀӀӀӀ
щыт. МыдрӀӀ пшъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
сшӀӀӀӀӀӀӀ, шъуащыщ гор-
рэм ащ ыгу хымыгъӀӀӀӀӀӀӀ.

ГоцӀамыд. ЛӀыжыӀӀӀ сӀ-
рырӀӀ ащкӀӀӀ зы кыӀтӀӀӀӀӀӀӀ
пӀӀӀӀӀӀӀӀ, шлӀу зытӀӀӀӀӀӀӀ
гъӀӀӀ, типшъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
фӀӀдӀӀӀ тыфыштыгъ.

Ичрам. СыкыдахъӀӀ кӀӀӀӀ
кыӀзӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
хыштыгъӀӀ.

ГоцӀамыд. АуштӀӀӀ кыӀтфы-
щтыгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
нӀжъыгъӀӀ кыӀзгъурылӀӀӀӀ
слӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
джы кӀӀӀӀӀӀӀӀ зы-
лажъӀӀ.

Ичрам. ШыпкӀӀӀӀӀ? ХӀтӀа?

ГоцӀамыд. Заур нӀмыкӀӀӀ.

Ичрам. КыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
АдӀ сӀӀ зыгорӀӀӀӀ агухӀӀӀ зӀ-
фыштыгъы сшӀӀӀӀӀӀӀ...

ГоцӀамыд. ТӀӀ тикӀӀӀӀ цыфмӀ
яшӀӀӀӀӀӀ? Анахъ мыхъунӀӀӀ
щы-
лӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, ЛорӀӀ фӀӀ-
пӀӀӀӀӀӀӀӀӀ фӀӀӀӀӀ.

Ичрам. ТхылӀхъӀӀ егъашӀи
зӀрӀсикӀӀӀӀӀӀ о дӀгъоу ошӀӀ...

ГоцӀамыд. Боу бӀмӀ уагъа-
гъӀӀӀӀ, шъхъӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀ
щылӀӀӀ нахъ...

Ичрам. КӀӀӀӀӀӀӀӀӀ тӀӀӀӀӀ
сщыбгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
укыӀсӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. КъаслӀӀ сшӀӀ-
игъор сызӀдӀжагъӀӀ горӀӀӀ мы
шъо шъузӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
фӀӀдӀӀӀӀӀ горӀӀ зӀрӀӀӀӀӀӀӀ
ары. ФранцузӀӀӀ сшӀӀӀӀӀ зытхыгъа-
гъӀӀ.

ГоцӀамыд. Французым ыт-
хыгъӀӀ адыгӀӀ унагъом ихъу-
хъагъэм фӀӀдӀӀ ылъӀӀӀӀӀӀ?

Ичрам. Ар пшӀӀӀӀӀӀӀ. Мары
а тхылӀӀӀ кыӀуаӀӀӀӀӀӀӀӀ. КӀӀӀӀ
шлӀу ылъӀӀӀӀӀӀ пшъа-
шъӀӀӀ янӀӀ ыгу рихыштыгъӀӀӀӀ,
ыкӀо кыӀригъащӀӀӀӀӀӀ. НӀ-
ужым яунӀӀӀӀӀ мылӀӀӀӀ зезыгъӀ-
кӀӀӀӀӀ эконоиӀӀ бзылӀӀӀӀӀӀ
ныбжыкӀӀ горӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀ,
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Сыд кыӀн
рагъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, уахътӀӀ
зытешӀӀӀӀӀ ежыр зӀрафӀӀдӀгъу
дӀдӀӀ кыӀхӀӀӀӀӀ, зӀклӀӀӀӀ шлӀу
кӀӀӀӀӀӀӀ. Ау бӀрӀӀ ахӀӀӀӀӀӀӀ,
зыдакӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ышъ-
хъӀӀӀ захыжыкӀӀӀ, мыдрӀӀӀ
фӀӀзӀӀӀӀӀ рагъажъӀ. ЕтӀӀӀӀ
ошӀӀ-дӀмышӀӀӀӀ якӀӀӀӀ а бзылӀ-
фыгъӀӀ дӀдӀӀӀ нысӀӀӀ кыӀзыфӀ-
щӀӀӀӀ, гшӀӀӀӀӀӀӀ пӀӀӀӀӀӀӀӀ,
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. НӀ-
ужым яунӀӀӀӀӀ мылӀӀӀӀ зезыгъӀ-
кӀӀӀӀӀ эконоиӀӀ бзылӀӀӀӀӀӀ
ныбжыкӀӀ горӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀ,
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Сыд кыӀн
рагъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, уахътӀӀ
зытешӀӀӀӀӀ ежыр зӀрафӀӀдӀгъу
дӀдӀӀ кыӀхӀӀӀӀӀ, зӀклӀӀӀӀ шлӀу
кӀӀӀӀӀӀӀ. Ау бӀрӀӀ ахӀӀӀӀӀӀӀ,
зыдакӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ышъ-
хъӀӀӀ захыжыкӀӀӀ, мыдрӀӀӀ
фӀӀзӀӀӀӀӀ рагъажъӀ. ЕтӀӀӀӀ
ошӀӀ-дӀмышӀӀӀӀ якӀӀӀӀ а бзылӀ-
фыгъӀӀ дӀдӀӀӀ нысӀӀӀ кыӀзыфӀ-
щӀӀӀӀ, гшӀӀӀӀӀӀӀ пӀӀӀӀӀӀӀӀ,
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. НӀ-
ужым яунӀӀӀӀӀ мылӀӀӀӀ зезыгъӀ-
кӀӀӀӀӀ эконоиӀӀ бзылӀӀӀӀӀӀ
ныбжыкӀӀ горӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀ,
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Сыд кыӀн
рагъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, уахътӀӀ
зытешӀӀӀӀӀ ежыр зӀрафӀӀдӀгъу
дӀдӀӀ кыӀхӀӀӀӀӀ, зӀклӀӀӀӀ шлӀу
кӀӀӀӀӀӀӀ. Ау бӀрӀӀ ахӀӀӀӀӀӀӀ,
зыдакӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ышъ-
хъӀӀӀ захыжыкӀӀӀ, мыдрӀӀӀ
фӀӀзӀӀӀӀӀ рагъажъӀ. ЕтӀӀӀӀ
ошӀӀ-дӀмышӀӀӀӀ якӀӀӀӀ а бзылӀ-
фыгъӀӀ дӀдӀӀӀ нысӀӀӀ кыӀзыфӀ-
щӀӀӀӀ, гшӀӀӀӀӀӀӀ пӀӀӀӀӀӀӀӀ,
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. НӀ-
ужым яунӀӀӀӀӀ мылӀӀӀӀ зезыгъӀ-
кӀӀӀӀӀ эконоиӀӀ бзылӀӀӀ

КАВКАЗ ЗАОР ЗАУХЫГЪЭР ИЛЪЭСИ 151-РЭ ЗЭРЭХЪУРЭМ ЕХЪЫЛАГЪ

Зэхэщаклохэм лъэныкъуабэ кыдалытэ

Тарихь мэхъанэ зилэ лoфтхьабзэу жьоныгъоклэ мазэм тиреспубликэ щыклоштхэм ащыщ Кавказ заор заухыгъэр илъэси 151-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ зэхэхьэр. Зэхэщакло купым изичэзыу зэхэсыгъо унашъохэр зэрагъэцаклэхэрэм, клэщаклохэм лoфыгъуаклэу кьалэтыхэрэм щытегушылагъэх.

Адыгэ Республикэм лъапкь лoфхэмклэ, лэклэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет итхьаматэу Шхьэлэхьо Аскэр зэлуклэгъум кьызэрэщилуагъэу, унэшъо хэхыгъэхэр рахъухьагъэх. Кавказ заом итарихь ныбжьыклэхэм нахьышлоу зэрагъэшлэнымклэ егъэджен-пlуныгъэ лoфыгъом фэгъэхьыгъэ зэхэхьэхэр уахътэм диштэу зэхэщэштых. Еджаплэхэм сочинениехэр ащатхыштых. Сурэтхэм якъэгъэлъэгъон зэхэщэн ямурадыгъ. Адыгеим культурэмклэ иминистрэ игуа-

дзэу Шьэуапцлэкъо Аминэт зэри-лпытэгъэмклэ, зэнэкьокъу шыклэм тетэу сурэтхэм якъэгъэлъэгъон зэхэщэнэу фежыагъэх. Тарихьым инэклубгъо хьылэхэр ныбжьык-лэхэм апкьырыхъанхэмклэ ащ фэдэ еклoлакlэр кьыхэлхыныр нахьышлэу.

Мэщфэшлэ Нэдждэт кьызэрилуа-гъэмклэ, сурэтышлэхэм язэнэ-кьокъу, сочинениехэр зытхыштхэм лъапкь зэфэшъафхэм яклэлэеджаклохэр хэлэжьэштых.

Илъэси 151-рэ хьугъэ заор заухыгъэр. Ащ гуклэ зыфэдгъэ-зэжы зыхьуклэ, анахьэу тызы-пылбыр шлэж тилэныр, мамыр псэуклэр дгъэпытэныр ары. Ты-шыгъозэ, тытхьаусыхэзэ лъапкь-хэр зэлэдгъэуцунхэу тэ тlorэп. Блэклыгъэр зэдгъашлэзэ, тари-хьым акьыл хэтхышт, тикультурэ кьэтыухьумэшт, тыбзэ изэгъэ-шлэн тыпылышт.

Шэны зэрэхъугъэу, Адыгеим и Кьэралыгъо оредыло-кьэшъокло

ансамблэу «Ислъамыем» концерт кьытышт. Ансамблэм идиректор игуадзэу Агъыржэнэкъо Саныет, зэхэщакло купым хэтхэу Бэгъу-шъэ Адам, Хьидзэлл Абдулахьэ, Пэрэныкьо Фатимэ, Кьэрэтэбэнэ

Мыхьамодэ, Гьуклэлл Асхьад, Мэщфэшлэ Нэдждэт, нэмыклэхэм кьызэралуагъэу, жьоны-гъуаклэм и 21-рэ ма-фэм зэлуклэгъухэр рес-публикэм ирайонхэм ащыклоштых. Мыекъу-апэ щызэхэщэштыр нахь кьахэтэгъэщы. Хэ-кужъым кьэзыгъэзэ-жыгъэхэр, лэклэб хэ-гъэгъухэм кьарыкыгъэ тилъэпкьэгъухэр шлэж зэхэхьэм хэлэжьэштых. Шхьэлэхьо Аскэр зэ-луклэгъум заулэрэ кьы-зэрэщилуагъэу, тирес-публикэ ис лъапкьхэм тарихьыр нахьышлоу ашлэ зыхьуклэ, язэфы-щытыклэхэр пытэштых.

Украинэм бырсырэу кьитэджа-гъэм лъапсэу фэхъугъэм непэ лъэхьух. Зэо-банэм акьыл хэзы-мыхыгъэхэр зэгурылоныгъэм игъогу еклурэ лъагъом техьан-хэ алъэкырэп. Шыкур. Адыге-им щыпсэурэ лъапкьхэм зэгу-рылоныгъэ ахэлъ. Шлэжым и Мафэ зэдыхагъэунэфыкышт.

Сурэтыр зэхэщакло купым изэхэсыгъо кьыщытетхыгъ.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Цэрылохэм щысэ атырахы

Урысыем и Кьыблэ шьолыр атлетикэ онтэгъумклэ изэнэкьокъу мэлылфэгъум и 15 —18-м Мыекъуапэ щэкlo. Олимпиадэ джэгунхэм медальхэр кьащыдэзыхыгъэхэр, Европэм, Урысыем ячемпионхэр зэлуклэгъухэм ахэлажъэ.

Апэрэ мафэхэм бзылфыгъэхэр зэнэкьокъугъэх. Яонтэгъугъэхэм ялбытыгъэу купэу зыхэтхэм ухьа-

Кравченкэм ящэнэрэ чыплэр кьы-дихыгъ.

Ростов хэкум испортсменкэу Кристина Соболев, кг 53-рэ, апэрэ чыплэр кьыдихыгъ. Кьалэу Шыт-хьалэ щыщ Мария Жда-новам ятлонэрэ чыплэр фагъэшъошагъ.

Спортым пыщагъэхэр ашлогъэшлэгъонэу лып-лэагъэх Олимпиадэ джэ-гунхэм хагъэунэфыкырэ чыплэр кьащыдэзыхы-гъэу, Урысыем спортым-клэ изаслуженнэ мас-терэу Марина Шаиновам, килограмм 58-м нэс кьэ-зыщэчэрэмэ якуп дышъэ медальыр кьыщыдихыгъ. Тлоштэгъуклэ кг 195-рэ кьылэтыгъ. Ятлонэрэ чы-плэр зыфагъэшъошэгъэ Марина Дубровинам кг

157-рэ кьылэтыгъэр. — Маринэ Шаиновар Крас-нодар краим щыщ, тызэнэлуас, — кьытилуагъ Новочеркасскэ кьыкыгъэ Марина Дубровинам. — Ятлонэрэ чыплэр кьызэрэ-дэсхыгъэр сэрклэ гушлуагъо. Ящэнэрэ чыплэр зыфагъэ-шъошэгъэ Жанна Стояновар ки-лограмм 10-клэ М. Дубровинам ыуж кьинагъ.

Адыгэ Республикэм шагъэсэгъэ Дарья Косолаповар, кг 63-рэ,

чемпионкэ хьугъэ. Краснодар кьыкыгъэ Анна Швен килограмм 50-клэ ыуж кьинагъ.

Краснодар краим испортсмен-кэхэу Анастасия Романовар, кг 69-рэ, Дарья Налого, кг 75-рэ, Оксана Астафьевар, кг 75-м кье-хьу, чемпионкэ хьугъэх.

Спортсменкэ цлэ-рылоу Марина Шаино-вам зэнэкьокъур зэ-риухыгъэм лыпытэу гушылэгъу тыфэхьугъ. Пшъашэхэр спортым зэрэпищэштхэм ар пылэ. Тиклэлэцылкэу кьэшьокло ансамблэу «Мыекъуапэ инэфы-лэхэр» зэнэкьокъум икьызылухын зэрэхэ-лэжьагъэхэм шлогъэ-шлэгъонэу еплыгъ. Спортсменкэхэр, спор-тыр зикласэхэр Ма-рина Шаиновам кьы-гоуцохэзэ нэпэеплэ сурэтхэр атырахыгъэх.

Хьулфыгъэхэм язэ-нэкьокъу мэфэкум, бэрэскэшхом тылпы-лэагъ. Мыекъуапэ, Джамбэчыне, нэмык-

хэм ащыщ тиспортс-менхэр медальхэм афэбэнагъэх. Хагъэ-унэфыкырэ чыплэ-хэр кьыдэзыхыгъэ-хэм афэгъушлуагъэх Олимпиадэ джэгун-хэм медальхэр кьа-щыдэзыхыгъэхэ Чыр-жын Мухьарбий, Емыж Арамбий, спортышхом щызэ-лэахэр Сергей Полторацкэр, Хьот Юныс, Делэкъо Адам, нэмыклэхэри.

Хэгъэгу зэошхом Теклоныгъэр кьызы-щыдахыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм зэнэкьокъур фэгъэхыгъ. Заом хэлэжьагъэ-хэр спортсменхэм алукагъэх, гъэхьагъэ зышыгъэхэм афэ-гушлуагъэх. Зэнэкьокъум иклэух-хэм шьуащыдгъэгъозэшт.

Сурэтхэр зэнэкьокъум кьы-щытетхыгъэх.

Нэклубгор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТlЫль Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкли кьыдэзы- гъэклэрэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкь лoфхэмклэ, лэклэб кьэралхэм ащы-псэурэ тилъэп-кьэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамал-хэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыхэщыгъэр:

385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэклэжъ зы-
хьыр секретары:
52-16-77.

Е-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты- гъэр:

Урысые Федерацием хэутын лoфхэмклэ, телерадиокезтын-хэмклэ ыкли зэлы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ члылэ гъэlorы-шлалл, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклэмклэ

пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 659

Хэутыным узщыкlэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 Зыщыкlэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор
шхьалэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шхьалэм
иапэрэ гуадзэр

Мэщлэжъо
Саид

Редактор шхьалэм
игуадзэр —
пшгъэдэклэжъ
зыхьыр
секретары
Хьурмэ Хьусен

зырыныгъэ дэгъухэр бэмэ кьа-щагъэлъэгъуагъ. Адыгэ Респу-бликэм щыщ спортсменкэхэм ме-дальбэ кьыдамыхыгъэми, тызы-гъэгъушлуагъэхэр кьахэклыгъэх.

Килограмм 48-м нэс кьэзы-щэчэрэмэ якуп Мария Стреляж-никовам дышъэ медальыр кьы-щыхыгъ. Тигъунэгъу Мостовской районым ар шаплугъ. Валерия Кравченкэр ятлонэрэ хьугъэ, Краснодар краим икомандэ хэт. Волгоград хэкум кьыкыгъэ Ирина